Է. ՏԱՐԻ 1861 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 19 ԱՐԵԳ 4382 — Հ. Տ. 27 ՄԱՐՏ 1890 — Ն. Տ. 8 ԱՊՐԻԼ 1890 — ՀԻՃՐ. 18 ՇԱՊԱՆ 1307 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՌԱՎՕՏ ԿԱՄ ԱՌԱՎՕՏԱՅԻՆ ՏՈՒՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ Է ԹԵՐԹԸ. ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ ԳԱԼԱԹԻԱ, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՎԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԳԱՅԻՆ ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար — ամեկան գրանցեալ	160
» » » »	80
» » » »	40
Դուռեայ » » »	200
» » » »	100
Օտար երկիրներու համար	56
» » վեցամսեայ	28

Դուռը գրանցեալ լրագրոյ համար տարեկան գնագնութեան վրայ է ամբողջութեան գրամ է։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 27 ՄԱՐՏ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԱՖՐԻԿԷ

ԷՄԻՆ ՓԱՇԱՅԻ ՆՈՐ ՊԱՇՏՕՆԸ

Պիզմարք իշխանի հրաժարականն ընդունելով Վիլհէլմ Կայսեր առաջին գործն է նոր զարկ մը տալ Գերմանիոյ գաղթական ձեռնարկութեան։ Պիզմարք իշխան չէր ուզեր չափէն աւելի յառաջ երթալ այս ուղղութեամբ, նախամեծար դատելով Գերմանիոյ որժերն յարաժամ տրամադրելի պահել Եւրոպիոյ մէջ։ Հաղարապետ Վիսման, Գերմանիոյ Կայսեր ներկայացուցիչ Արեւելեան Ափրիկէ, յաջողեցաւ համոզել Էմին փաշան Գերմանիոյ գաղթական ծառայութեան մէջ մնալու։ Թէ՛ Անգլիացիք և թէ Գերմանք կը ջանային իրենց կողմ՝ շահիլ Էմին փաշան։ Քանի մը ամիս վարանումներ եղաք, Էմին փաշա Գերմանաց յարեցաւ։ Տարօրինակ կը թուի սոն որոշում, որովհետեւ Անգլիացիներն էին Էմին փաշան ազատող։ Պ. Սթէնլի Էմին փաշան իշխանութենէ և նիւթական զօրութենէ զրկուած և իւր հաւատացեալներուն սպայից ձեռք գերի ինկած դտաւ, և ժամանակի եւ դրամի մեծամեծ զոհողութեամբք, ազատեց և ծովեզերք բերաւ զնա։ Բայց ո՛և է կերպիւ Էմին փաշա երթեւեռադէտ չմնաց։ Զուտեց վերադառնալ յետոյ, ուր իւր ազատչին՝ Պ. Սթէնլիի փառաւորումը պիտի տեսնէր, թէեւ ինքն ալ անշուշտ պիտի փառաւորուէր։ Իւր ծանր արկածն ի Պակամայօ, ուր մազապուր զերծաւ մահուան կամ խելագարութեան մը տանգէն, աւելի դառնացուց զինք, և այժմ բոլորովին Անգլիոյ դէմ կը դառնայ։ զի իւր պաշտօնն է երթալ դէպ յիւր նախկին կառավարական երկրին, Հասարակածային Ափրիկէ, Ալպերթ Նիանզայի և Վիքթորիա Նիանզայի ծովածաւալ լճերուն երկիրը, տեղացի բնիկ իշխանները մէկիկ մէկիկ գերմանական հովանաւորութեան կամ հպատակութեան ներքեւ առնելու պաշտօնով։ Հաղարապետ Վիսման տարեկան հազար անգլ. ոսկի թոշակ յատկացուցած է Էմին փաշային, որ Արեւելեան Ափրիկէի գերմանական ընկերութեան գրխաւոր պաշտօնակալը պիտի լինի Ափրիկէի ներսերն, և իւր տրամադրութեան ներքեւ գերման սպայից հրամատարութեամբ 800 Սուտանցի զօրաց գունդ մը պիտի ունենայ, որ ամենայն փութաջանութեամբ կազմակերպուած է։ Քիչ օրէն Էմին փաշա ստուար կարաւանով մը ճամբայ կ'ելնէ, վերադառնալու համար իւր նախկին շահատակութեանց վայրը։ Գերմանք կ'ուզեն, թէեւ եղանակն յարմար չէ Ափրիկէի ներսերն ուղեւորելու, որովհետեւ օդերը սաստիկ տաքնալու վրայ են հոն, բայց Գերմանք չեն ուզեր ժամանակ կորուսանել, որպէս զի Անգլիացիք իրենցմէ յառաջ չանցնին։ Անգլիացիք ալ, ինչպէս յայտնի է, Արեւելեան Ափրիկէի ընկերութիւն մ'ունին, որ երկրին ներսերն հետզհետէ կարեւոր դրաւումներ կ'ընէ, իբրեւ ապագայ ասպարէզներ անգլիական շահագործութեան։ Գերմանք, Անգլիացիք, Իտալացիք, և մինչեւ մէկ աստիճան ալ Ֆրանսացիք, դուշակելով թէ ժամանակ մը եւրոպական հրապարակները նեղ պիտի դան եւրոպական ճարտարութեան, հնար եղածին չափ ընդարձակագոյն երկիրներ իրենց ուղղակի կամ անուղղակի իշխանութեան ներքեւ առնուլ կ'աշխատին, իբրեւ ապարէզ ապագայ սերնդոց տնտեսական գործունէութեան։ Ափրիկէի ծովեզերաց և ներքին անծանօթ կամ կիսովին ծանօթ երկրաց մեծագոյն մասն Անգլիացիք իրենց ձեռքն անցուցած էին, բայց այժմ Անգլիոյ դէմ կը մրցի Գերմանիա, որ եթէ յաջողի Էմին փաշայի երթեւեռ կառավարած նահանգներն ալ իւր իշխանութեան կամ գէթ ազդեցութեան շրջանակին մէջ առնուլ, բովանդակ Գերմանիոյ քանի մը պատիկ ընդարձակութեամբ երկիրներ կուգան կը միանան գերման կայսրութեան հետ։

Անգլիացիք ընականապէս տհաճութեամբ կը տեսնեն Էմին փաշայի ընթացքն։ Իւր երեսը կը դարձնեն իւր ապերախտութիւն։ Իւր վարանումները կը ծաղրեն։ Եւ անգլիական գաղթական Ընկերութեան յորդոր կը կարդան առանց ժամանակ կորուսանելու դիմադրելու գերմանական յանկարծակի յառաջխաղացութեան, որ իտանեան ազդեցութիւնը վերջնապէս հաստատելու համար այնպիսի երկրաց վրայ որք՝ Պ. Սթէնլիի յանդգնութեան և քաջագործութեան շնորհիւ՝ անգլիական գործունէութեան ասպարէզ լինելու սահմանուած կը համարուէին։ Կ'երեւի թէ մօտ ժամանակներս աշխարհ հանդիսատես պիտի լինի Ափրիկէի արեւելեան ծովեզերաց վրայ գերմանական և անգլիական մրցման մը, որ այս երկու ազգերուն ալ կորովի եւ հաստատամիտ բնաւորութիւնն ի նկատ առնելով, հետաքրքրաշարժ տեսարան մը լինել կը խոստանայ։

* * *

Գերմանք ուրիշ բան մ'ալ կ'ընեն։ Մեր ընթերցողաց ծանօթ է Թիփու-Թիփի, արար կարաւանապետն, որ Ափրիկէի ներսերն ահ և սարսափ ձգած է, քանի որ գերեաց վաճառականութիւն կ'ընէր, և գերի ճարելու համար մարդասպաց վայրագ բանակի մը գլուխն անցած, բնիկ սեւամորթներու գիւղերուն վրայ կը յարձակէր, այրեր, կիներ և տղայք կը գրաւէր տանէր ու կը ծախէր։ Այս վաստակաւոր մարդուն մեծ ազդեցութիւնը քաղաքակրթական գործի մը ծառայեցնելու յուսով, Արեւելեան Ափրիկէի անգլիական ընկերութիւնը, Պ. Սթէնլիի խորհրդով, պայմանագրութեան մտաւ Թիփու-Թիփի հետ, մեծ գումար մը վճարեց անոր իբրեւ տարեկան թոշակ, որպէս զի օգնէ Պ. Սթէնլիի ձեռնարկին բնիկ բեռնակրեր և պաշար հայթայթելով։ Թիփու-Թիփի հաւանեցաւ այս փայլուն առաջարկութեանց։ Քոնկոյի վերերն հաստատեցաւ, և ժամանակ մը սատարեց Պ. Սթէնլիի։ Բայց երբ սա մեկնեցաւ հեռացաւ ափրիկեան մթին և սեւ անտառներուն մէջ, Թիփու-Թիփի իւր հնարքն յառաջ տարաւ, և ուղղակէս կամ անուղղակէս պատճառ եղաւ Պարթլոթի անդլ. հաւատարիմի վերջապահ կարաւանին կողոպտուելուն ու փճանալուն և հաղարապետին ալ իւր եւրոպացի ընկերաց հետ ջարդուելուն։

Պ. Սթէնլի ինք բարերախտապէս զերծ մնաց Թիփու-Թիփի մտադրած նորանոր չարիքներէն, և ողջմէջ Զանզիպար հասնելուն պէս, իւր առաջին գործն եղաւ եղելութիւնն խմբագնել անգլիական Ընկերութեան, որ Զանզիպարի անգլիական հիւպատոսական դատարանին առջեւ դատ բացաւ Թիփու-Թիփի դէմ, 10,000 անգլ. ոսկի դրամական հատուցում պահանջելով, որովհետեւ իւր նիւթական յանձնառութիւնները չէր կատարած, և ապագային վերապահելով նորա պատժումը ինդրել իւր չարամիտ դաւադրութեանց համար։

Արդ, Էմին փաշա, անցեալ շաբթուն մէջ, բոլոր Զանզիպարցիներն յապուշ կրթեց՝ առաուն կանուխ ամբաք ցրուիչներու ձեռամբ յայտարարութիւն մը տարածելով Զանզիպարի փողոցներուն մէջ, որով թէ՛ արարբերն և թէ եւրոպեան լեզուներով կը յայտարարէ թէ ինք Թիփու-Թիփի դէմ դատ չունի, և այսպիսի դատ մը բանալու մասին համամիտ չէ դանուած Պ. Սթէնլիի։ Էմին փաշայի անունը չէր յիշուած դատատանին մէջ, բայց այս յայտարարութեամբ Էմին փաշա կ'ուզէ սիրաշահիլ թէ՛ Թիփու-Թիփի և թէ անոր հանակրող Արաբներն, եւ միանգամայն իւր հակառակութիւնը կը ցուցնէ Պ. Սթէնլիի դէմ։

Միւս կողմէ, հաղարապետ Վիսման բանակցութեան մտաւ Թիփու-Թիփի հետ՝ զայն եւս Գերմանիոյ ծառայութեան մէջ մտցնելու համար։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ՊԻԶՄԱՐԲԵԱՆ ԱՌԱՐԲ ԵՒ ԶՐՈՒՑՔ

Գերմանական և այլ եւրոպական լրագրերը լի են գերման ժողովրդեան կողմէ Պիզմարք իշխանին ընծայուած համակրանաց ցոյցերուն նկարագրութեամբք և անոնց վրայ խորհրդածութեամբք։

Հրաժարեալ նախարարապետին ծննդեան 76րդ տարեդարձը թեւակոխելուն առթիւ, 4,000 անձինք ի Ֆրիտրիխսրուհ երթալով այցելուց տումարին մէջ ստորագրեցին։ Նոյն օրը մինչեւ երեկոյ եկան 312 ծրարներ զանազան ընծայներով, 106 նամակներ արժէքաւոր նիւթերով, և 4,000 հեռագրեր։ Ֆրիտրիխսրուհէի հեռագրատան պաշտօնեայք չէին հասներ, թէեւ անոնց թուոյն վրայ յաւելում եղած էր այս առթիւ, և մինչեւ կէս գիշեր 1,000ի չափ հեռագրեր կը մնային Համբուրգի հեռագրատան մէջ Պիզմարք իշխանին ուղղեալ։ Կայսրն իւր իւրայանցակ մեկնիչը Պիզմարք կը հաստատէ, Տրեդտէի քաղաքացւոց պատգամաւորութեան ըսելով. «Իմ ձեռքս չէր աւելի երկար ժամանակ շարունակել պաշտօնս»։

—Ֆրեդերիկ Կայսրուհւոյն յաղթութիւնը կատարեալ կը թուի։ Վիլհէլմ Բ. իւր մօր հետ հայուեր է բոլորովին, և հիմակ անոր խմբատուն խորհուրդներէն օգուտ կը քաղէ եղեր։ Իսկ երկաթեայ Նախարարապետն, որ Ֆրեդերիկ Կայսեր կարճատեւ դառնակսկիծ իշխանութիւնն աւելի եւս կը դառնացնէր՝ կառավարական լրագրաց մէջ գրել տալով Keine Frauenzimmer Politik! ԿԻՆԵՐԸ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՉԵՆ ԽՄԲԱԳՐԵՆ, կը խոստովանի թէ մահկանացուց հզօրագոյնք իսկ կրնան իյնալ։

—Կոմս Հէրբերթ Պիզմարք ի մօտոյ պիտի ամուսնանայ Էլիզաբէթ ֆոն Հացֆէլտ կոմսուհւոյն հետ, արձակեալ կին Քարլ ֆոն Բարոյաթ Պէօլիէն իշխանին, որ 1881ին ամուսնալուծութեամբ բաժնուեցաւ իւր կնոջմէն, յիտալիա ուղեւորութեան մը հետեւանօք, յորում տիկնոջ ընկերակցած էր կոմս Հէրբերթ։ Պիզմարք իշխանի որդին 1849ին ծնած է, որով 41 տարեկան է, իսկ Էլիզաբէթ կոմսուհին՝ 1839ին, արդէն 51 տարեկան։

ՖՐԱՆՍԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օրլեանու դքսին բանտը, Քլէրմօ, ժամադրավայր է տակաւին ֆրանսական բարձր դասու ազնուականութեան։ Բայց Աւագ Հինգշաբթի և Աւագ Ուրբաթի օրերն, երիտասարդ դուքսը, բարեպաշտական պարտաւորութեամբք պարապեալ, մարդ չընդունեց բնաւ։

—Ճանապարհի մտերը Ֆրանսական զօրքերն անձուկ վառօդով փորձեր ըրին։ Անձուկ վառօդին գործածման նպատակն է բանակի մը չարժումները ծածկել թշնամւոյն տեսութենէն, եւ զօրապետաց գիւրութիւն տալ իրենց զօրաց չարժումներն ուղղելու։ Ֆրանսայի զօրապետք դիտեցին թէ զօրաց չարժումներուն յառաջ բերած թանձր փոշին կը մթագնէ օդն, և խոնաւ գետնի վրայ ճակատամարտ մը չը գետնի վրայ ճակատամարտ մը տարբեր արդիւնք կարող է տալ։ Ամբողջ բանակներ լաւ եւս ծպտելու համար, Ֆրանսայի զօրավարք կ'առաջարկեն բառնալ փայլուն համազգեստներն, որք ի բացակայութեան ծուխի՝ կրնան թշնամւոյն ուշը գրաւել, և թէ՛ հագուստները, թէ ռազմամթերաց սընտուկները, սուրերն և սուինները գորշ կամ փոշոյ գոյն ներկել, որպէս զի թշնամին նշանակէտ չունենայ հեռատեսութեամբ և նկարիչք, որք սուիններուն և նիզակներուն փայլն ու շողը կը նկարագրեին և կարմիր, կապոյտ կամ կանաչ ոսկեհուռ համազգեստներու փոփոխումը, պարտին այսուհետեւ իրենց լեզուն փոխել, և նկարագրել մարդկան սուտար կոյսեր որք զիրար ջարդել կը նային առանց ազմուկի, առանց մուխի եւ ծուխի։ Այս կերպ պատերազմ ասելի պիտի նմանի թատերգի քան հանարձակ ճակատամարտի, և քաղաքակրթութեան կարծեցեալ յառաջդիմութիւնը բարբարոսութեան յառաջդիմութիւն մը պիտի դառնայ ի վերջոյ։

—Երեք պուլանժէական Ֆրանսացւոց ի Կ. Պոլիս այցելութիւնը չէ մոռցուած։ Ասոնցմէ մին, Պ. Թէսսոր Քահիլ, Թիէր-ի մէջ յօդուած մը հրատարակելով, ի մէջ այլոց կը գովէ Վահ. Սուլթան Ազա-Իլ-Համիտ Կայսեր իմաստուն քաղաքագիտութիւնն, որ Արեւելից կողմը խաղաղութեան պահպանման հզօրագոյն երաշխաւորութիւնն է։ Կ'ըսէ թէ Ֆրանսա, մասնաւոր դիտումներ չունենալով, կարող է աւելի մեծ ազդեցութիւն ձեռք բերել ի Կ. Պոլիս։ Ի վերջոյ, գովեստիւ կը խօսի Տատեան Վ. եմ. Ցարութիւն փաշայի վրայ, որուն չափ եւրոպիոյ քաղաքական վիճակը քաջ գիտցող պետական մարդիկ խիստ քիչ որ են, կ'ըսէ։

—Փարիզի քաղաքապետութիւնն որոշեց որ կառքերն այսուհետեւ իրենց կատարած ուղեւորութեանց համար քիլոմէթրի հաշուով վարձք ընդունին, և ամեն կառքի մէջ գրուած մը դրուի որ քանի քիլոմէթր ճամբայ առնուլը ցոյց տայ։ Առաջին քիլոմէթրին վարձքն է 75 սանտիմ, և անկէ աւելի ամեն քիլոմէթրի համար 25 ական սանթիմ։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԴԻՊՔԵՐ

Պուլկար կառավարութիւնը, վախնալով թէ Սերպիա, Ռուսիոյ դրդմամբ, պատերազմ պիտի հրատարակէ, սովորականէն աւելի գին մը վճարեց աւստրեան Ռոթ ընկերութեան՝ ըստ կարի չուտ 40 միլիոն փամփուշտ յանձնելու համար Պուլկարիոյ։ Պուլկար բանակն Աւստրիոյ Մանլիխէրեան բազմահարուածեան հրացանով կը զինուի, և խոշոր 280 թնդանօթներ ունի, որք Սերպիոյ գործածած թնդանօթներէն գերազանց են ամեն կերպիւ։ Պուլկարիա կարող է եօթանասուն հինգ հազար զօրք շուտով ասպարէզ հանել, և գրամապէս լաւագոյն դիրք ունի, քանի որ Սոֆիայի Ազգային Դրամատան մէջ 12 միլիոն ֆր-ի պահեստ մը կայ իշխանապետութեան հաշուոյն։ Բայց Պուլկարիա սպայից կողմէ տկար է։ Զօրավար չունի, և իւր գնդապետներէն և հազարապետներէն ո՛չ ոք, բայց ի նիքոլայէվ, պատերազմի դաշտին վրայ զօրաց հրամայելու պատեհութիւն չէ ունեցած։ Իսկ Սերպիա քանի մը փորձ և կարող զօրապետներ ունի, որպէս Լէշանին, Հորվաթովիչ, Փրոթիչ և Թոփալովիչ։

ԳԵՐՄԱՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Պ. Ճօրճ Փէք, Գերման, քաղաքապետ ընտրեցաւ Միլվօքիի, ի Միացեալ Նահանգս։ Այս ընտրութիւն կը նշանակէ օտար տարրին յաղթութիւնը բնիկ ամերիկացի տարրին վրայ։

—)(117)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼԲԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ՁՈՒՐՈՒԴ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Եւ աչուքները մոլորուն, խելական չարժումներով, հալածման տագնապներէն բռնուած,—այն տեսակ մը յիմարութիւնն որ երեւան եկած էր յինքեան՝ Մարկսքոյի մեկնումէն ի վեր . . . ,—դէմքը ձեռուքներուն մէջ ծածկեց։

—Ամէ՞ն մարդ, գոչեց։ Հա՛ն են, խումբ խումբ, անտառներուն մէջ ուր կ'սպասեն իմ ջաղացքէն դուրս ելլելու վայրկենիս։ Զորս կողմն կը վազեն ու չեն թողուր զիս։ Բայց ես պիտի պաշտպանեմ ինքզինքս։ Պիտի խօսիմ։ Բան մը չպիտի իմանան։ Ո՛չ, բան մը չպիտի իմանան։

Ռընօտիէռ սաստիկ գունատ, սաստիկ գարհուրած այս ջղային գրգռումէն, անձայն կը դիտէր Լա Հէօյնը։

—Եթէ այս վիճակին մէջ մնայ, յիմարութիւն մը պիտի գործէ։ այն տեղն ես կորսուած եմ, մտածեց։

Ցանկարծ Լա Հէօյն բժշկին վրայ կը յարձակի, անոր ուսերը կը սեղմէ ու ցած ձայնով կ'ըսէ ականջէն։

—Քեզի չըսի՞ . . . դրանը մօտ կեցած են ու կը փորձեն մտիկ ընել մեր խօսակցութիւնը։

—Ինքզինքիդ եկո՛ւր, Մառի, կ'ըսէր Ռընօտիէռ, այդ տեսակ գաղափարները վանելու է։ Մարդ չիկայ։

—Ես քեզի կ'ըսեմ թէ մէկը կայ . . . անոր ձայնը լսեցի պատուհանին գոցուած փեղկերուն ետեւէն։

—Եկո՛ւր . . . քեզի ցոյց պիտի տամ թէ կը սխալիս։

Ռընօտիէռ դէպ ի դուռն յառաջացաւ։ Լա Հէօյն կը դիմադրէր։

—Ո՛չ, ո՛չ, չեմ ուզեր։ Բան մը չպիտի իմանան։ Պարապ տեղը պիտի աշխատին։

Ռընօտիէռ կիսովին բացաւ դուռը։

Եւ տարօրինակ բան, ճիշդ այդ վայրկենին կարծեց նշմարել մարդու մը ըստուերն որ մէկ ոստմամբ նեղ ճանբէն անցնելով, անտառը կը մտնէր։

—Զարմա՛նք, ըսաւ տոքթորը։ Արդեօք իրա՞ւ է։

Դէպ ի անտառը վազեց և հոն մտաւ։ Խաւար գիշեր էր։ Անհնար էր բան մը նշմարել։

Ականջ դրաւ։ Եւ որոշ կերպիւ լսեց չորս ոստերուն մէջէն ու տերեւներուն վրայ կոխոտելով փախչող մարդու մը ոտնաձայնը։

Ետեւէն վազել, անոր հասնիլն, անկարելի էր։

Ռընօտիէռ յօնքերը պատեց։ Սիրտն աւելի ուժգին կը բաբախէր։

Ապահովուած չէր։

Զաղացք դարձաւ։ Լա Հէօյն դուռը գոցած էր ու ներսէն փականքը դրած։ Բժիշկն հրեց զայն։

—Ես եմ, չի բանա՞ս, ըսաւ։

Ու լսեց որ գեղկուհին ներսէն կը պատասխանէր։

—Անո՛նք են։ Ձիս բռնելու եկած են։ Բայց չէ՛, չպիտի բանամ։

Բժիշկն ի զուր փորձեց։ Լա Հէօյն չը հնազանդեցաւ։ Այն տեղն, Ռընօտիէռ կառքը հեծնելով մեկնեցաւ, բոլորովին վարանուտ, նախազգալով թէ շատ չանցած ազէտ մը պիտի պատահէր։

—Ա՜հ, այս կիները՛, մրմռաց։ Ի՞նչ խենդ գլուխ ունին։ Անպատճառ յիմարութիւն մը պիտի գործէ, շատ կը վախնամ։

Երբ Ակրտօն հասնելով տուն մտաւ, Պակաթէլ եկաւ բանալ վանդակաղուռը։ Ռընօտիէռ շնչմարեց սպասաւորին տարօրինակ կերպարանքը։ Կարծես շատ տաքցած էր։ Դէմքը կարմրցած էր, շունչը կտրած։ Եւ եթէ բժշկին խելքին փչէր հարցափորձ ընել, Պակաթէլ դժուարութիւն պիտի քաշէր պատասխանելու համար։

Սակայն Ռընօտիէռ իր խուզն ելաւ, առանց բան մը նշմարելու։

Պակաթէլ շատ կը սիրէր ձկնորսութիւնն և երբեմն ժիլեթէն արտօնութիւն կը խնդրէր՝ կիրակի օրերը, միջօրէէն յետոյ, երթալ ձուկ որսալու համար Պէօյ-ռօնի եզրը։

Արդ, այն իրիկունն, իր կարթերը ժողվելու վրայ էր Շանդկրըլի սահանքին մօտ, երբ ճանրուն վրայ իր տիրոջ կառքին ձայնը ճանչցաւ։

Ուշադրութիւն չպիտի ընծայէր, եթէ կառքն իր ճանրան չարունակէր դէպի գիւղը։ Բայց յանկարծ տեսաւ որ դէպ ի Շանդկրըլի կ'իջնէր այն։

—Արդեօք ջաղացքը հիւա՞նդ կայ, հարցուց ինքնին։ Ուրեմն Լա Հէօյնն ըլլալու է, քանի որ Միռ-ա-Մօռ բանտն է։

Փութաց մինչեւ ջաղացքը վազել կողմնակի ճանբայներէ եւ ճիշդ ժամանակին հասաւ տեսնելու համար որ Ռընօտիէռ ներս կը մտնէր դուռնէն զոր կիսովին կը բանար Լա Հէօյն։

—Լա Հէօյնը հիւանդի երեւոյթ չունի։ Ուրեմն ի՞նչ ընելու եկած է Ռընօտիէռ։

Ինքզինքն հոս կառնուր թէ այդ տեղ իրեն համար շահեկան բան մը կար։ Ցանը մտցուցաւ, ականջը փեղկերուն դրաւ։ Դժբաղդաբար գեղկուհին ու բժիշկը ցած ձայնով կը խօսակցէին։ Անորոշ մրմունջ մը միայն կը լսէր։ Ձեղքուածքէ մը նայեցաւ ու նշմարեց զանոնք։ Ռընօտիէռ նստած էր, կրնայն իրեն դարձուցած։ Լա Հէօյն սաստիկ ոգեւորուած՝ այլանդակ չարժումներ կընէր, աչքերը խոշոր բացած ու մոլար, խենդի կերպարանքով։

—Կրնայ ըլլալ որ, մտածեց Պակաթէլ, պատուհան հիւանդ ըլլայ։ արդէն այնպէս ալ կ'երեւայ։

Իր հսկողութիւնը պիտի չարունակէր բռնի եղբը։

Արդ, այն իրիկունն, իր կարթերը ժողվելու վրայ էր Շանդկրըլի սահանքին մօտ, երբ ճանրուն վրայ իր տիրոջ կառքին ձայնը ճանչցաւ։

Ուշադրութիւն չպիտի ընծայէր, եթէ կառքն իր ճանրան չարունակէր դէպի գիւղը։ Բայց յանկարծ տեսաւ որ դէպ ի Շանդկրըլի կ'իջնէր այն։

—Արդեօք ջաղացքը հիւա՞նդ կայ, հարցուց ինքնին։ Ուրեմն Լա Հէօյնն ըլլալու է, քանի որ Միռ-ա-Մօռ բանտն է։

Փութաց մինչեւ ջաղացքը վազել կողմնակի ճանբայներէ եւ ճիշդ ժամանակին հասաւ տեսնելու համար որ Ռընօտիէռ ներս կը մտնէր դուռնէն զոր կիսովին կը բանար Լա Հէօյն։

—Լա Հէօյնը հիւանդի երեւոյթ չունի։ Ուրեմն ի՞նչ ընելու եկած է Ռընօտիէռ։

Ինքզինքն հոս կառնուր թէ այդ տեղ իրեն համար շահեկան բան մը կար։ Ցանը մտցուցաւ, ականջը փեղկերուն դրաւ։ Դժբաղդաբար գեղկուհին ու բժիշկը ցած ձայնով կը խօսակցէին։ Անորոշ մրմունջ մը միայն կը լսէր։ Ձեղքուածքէ մը նայեցաւ ու նշմարեց զանոնք։ Ռընօտիէռ նստած էր, կրնայն իրեն դարձուցած։ Լա Հէօյն սաստիկ ոգեւորուած՝ այլանդակ չարժումներ կընէր, աչքերը խոշոր բացած ու մոլար, խենդի կերպարանքով։

—Կրնայ ըլլալ որ, մտածեց Պակաթէլ, պատուհան հիւանդ ըլլայ։ արդէն այնպէս ալ կ'երեւայ։

Իր հսկողութիւնը պիտի չարունակէր և թերեւս, ականջ կախելով կախելով, յանջղէր քանի մը բառ լսել, երբ տեսաւ որ Լա Հէօյն մի քանի անգամներ Ռընօտէիռին ցոյց տուաւ պատուհանն որուն ետեւն պահուռտած էր ինք։ Ռընօտիէռ ոտքի ելաւ, ժեստական նշաններ բրաւ և վերջապէս դէպի դուռը յառաջացաւ։

—Պառաւն զգաց իմ հոս ըլլալս, մրմնջեց։

Ու մէկ ոստմամբ անտառին մէջ մտաւ։

Ճիշդ ժամանակն էր։ Ինչպէս տեսնուեցաւ, եթէ երիվայրկեան մը ալ յապաղէր, Ռընօտիէռ իր սպասաւորը պիտի ձերբակալէր լրտեսութիւն բրած պատճառն։

Պակաթէլ շատ լաւ լսեց որ Ռընօտիէռ իր ետեւէն կը վազէր և սա խորհրդածութիւնն բրաւ թէ ապահովապէս ջաղացպանուհին և բժիշկը շատ ծանր գաղտնիքներ ունենալու էին միմեանց հաղորդելու որ այսքան խոհեմութիւն ձեռք կ'առնուին և տոքթորը զինքն հալածելու կ'ելլէր, ինչպէս պարզ անտառապահ մը գաղտոռս մը կը հալածէ։

—Այս ամենը կասկածելի է, ըսաւ ինքնին։ Նորէն Շանդկրըլի չրջակայքը պիտի գամ ձուկ որսալու։

Դէպի Ակրտօն վազեց ուր հազիւ տոքթորէն քանի մը վայրկեան առաջ հասաւ։

Այս էր իր յուզման, մտաւանդ իր կարմրութեան պատճառը։

Ցոյժ մտազրաղ ըլլալով, Ռընօտիէռ ուշադրութիւն չընծայեց։

Ապագան սպառնալից կ'երեւէր իրեն։

Ժիլեթ եւս ամուսնոյն մէջ էր մի քանի օրէ ի վեր։ Միռ-ա-Մօռի ձերբակալումն սա չէ՞ր հետեւեր թէ դատական իշխանութիւնք յոյսերնին կտրած չէին ոճրագործը ձերբակալելէ։ Ուրեմն գուցէ վերբստին նեղէին իր հայրը։ Պիտի կրնա՞ր իր հիւանդ մօրմէն պահել այս նոր անձկութիւնները, այս նոր հալածումը։

Մնաց որ, միայն ինքը չէր այս բանին վրայ մտածողը։

Պէրժերոյի մէջ, Անտրէ եւս ամենուն նման խմացած էր գաղտորսին ձերբակալումը։

—Այս մարդը անմեղ է, ըսած էր ինքնին։ սակայն քանի որ ձերբակալուեցաւ, ըսել է թէ իրեն դէմ կասկածներ կան։ ի՞նչ են անոնք։ Ամեն պարագայի մէջ, այս անգամ իմ պարտականութիւնս գծուած է։ Միռ-ա-Մօռն ալ պիտի պաշտպանեմ, ինչպէս պաշտպանեցի Ռընօտիէռը։

Բայց չէր համարձակեր աւելի հեռուն մղել իր խորհրդածութիւններ ու անստոյգ ապագայն աչքի առաջ բերել։

—Եթէ Միռ-ա-Մօռ դատապարտուի, եթէ իւր ազատութիւնն ու պատիւը վերայ տայ իր չ'գործած մէկ ոճրին համար, ի՞նչ պիտի ընեմ, ես որ բուն յանցաւորը կը ճանչնամ ու չպիտի կարենամ անմեղը փրկել։

Դատարանին ներկայանալով պիտի ըսէ՞ր դատաւորներուն։

—Ես Ռընօտիէռը պաշտպանեցի ու բարձրաձայն հռչակեցի իր պատուաւորութիւնը։ Զմեզ խաբեցի։ Ես ինքս խաբուած էի։ Այս մարդն յանցաւոր է։ Վիրժինի Լաթուշի սպանիչն ի՞նքն է։

(Շարունակ.)

Միլվօքի, Վիսքոնսին նահանգին ամենէն աւելի վաճառաշահ քաղաքը, բազմաթիւ գերմն բնակիչներ ունի, որք ազգասիրութիւնն այնչափ յառաջ կը տանին որ իրենց նախակրթարանաց մէջ անգլիերէն ուսուցանել չեն ուզեր, ամերիկեան հողին վրայ ապրելով հանդերձ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՑ ԱՐԿԱՆ

Լոնտոնի լրագիրք կը պատմեն ահռելի չարագործութիւն մը որուն զոհն է Գերմանիոյ մէջ ճամբորդող անգլիացի տիկին մը։ Սա Քէսլնէ մեկնելով գիշերային կառախմբով, Պոն հասած է ողբալի վիճակի մէջ։ Ճամբայն քլորոֆորմով մարեցուցեր են զինք, յետոյ բռնաբարեր և կոզոպտեր են։ Անգլուհին իւր վրայ մեծակազումար մ'ունէր։ Կ'ենթադրուի թէ չարագործն ի Գրիւհլ մնած է կառքին մէջ։ Անգլուհւոյն միտքն այնչափ չփոթ է որ չարագործին վրայ ո՛և է ծանօթութիւն ստանալ կարելի չէ եղած։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ

ՍՐԲԱԼՈՅՍ ՄԻՒՌՕՆԻ

Ներկայ 1890 տարւոյ սեպտեմբեր 30ին ի տօնի Վարագայ Ս. Խաչի՝ ըստ յաջողելոյ Տեառն Աստուծոյ՝ Վեհափառ եւ Սրբազնագոյն Կաթողիկոսն ամենայն Հայոց Տ. ՄԱԿԱՐ մտադրեալ է Ս. Միւռօն օրհնել։

Ս. Միւռոնի օրհնութիւնը Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Նուիրական արարողութիւններից առաջինն լինելով, Վեհ. Հայրապետը բարեհաճեցաւ կանխաւ ի լուր ամենեցուն հրատարակել, որպէս զի ցանկացող բարեպաշտ հոգեւորականք և աշխարհականք ըստ նախնի սովորութեան ի ժամանակին ժամանեն ի Մայր Աթոռս և վայելեն Ս. Միւռօնի օրհնութեան շնորհը։

(Աբ-բա)

ԱՄԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐՆ Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Ինչպէս երէկ ծանուցինք, Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հայրն՝ ընկերակցութեամբ Քաղաքական Ժողովոյ Ատենապետ Աղնուաչուք Սահակ էֆէնտի Ղազարոսեանի և Պատրիարքարանի գործակատար Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆէնտիի՝ կիրակի օրը կայս. պալատ երթալով, երկրորդ Սենեկապետ Վսեմ. Հաճի Ալի պէյի կողմէ ընդունուեցաւ արժանավայել մեծարանօք։ Ս. Պատրիարք Հայրն Օգոստափառ Սուլթանի Ծննդեան տարեդարձին առթիւ ի դիմաց Ազգին շնորհաւորութիւններ ու բարեմաղթութիւններ ընելէ յետոյ, Սենեկապետ պէյին յանձնեց Շնորհաւորական Ուղերձ մը որոյ պատճէնը կը հրատարակենք ի տարեւ։

Վսեմ. Հաճի Ալի պէյ Ուղերձն առնլով, գնաց մատուցանել զայն յոտս գահոյից Օգոստափառ Սուլթանին և եկաւ Ն. Վեհափառութեան բարձր գոհունակութիւնն ու կայսերական ողջոյնն հաղորդել Ս. Պատրիարքին։

Ս. Պատրիարք Հայրը վերստին շնորհակալութիւն մատուցանելով ու բարեմաղթութիւններ ընելով վասն անգին կենաց Օգոստափառ Կայսեր, հրաժեշտ առաւ Սենեկապետ պէյէն։ Յետոյ, դարձեալ ընկերակցութեամբ Քաղ. Ժողովոյ Ատենապետ էֆէնտիին ու Ֆրէնկեան էֆէնտիի, այցելութիւն տուաւ կայս. պալատան առաջին քարտուղար Վսեմ. Սիւրէյա փաշային որ նոյնպէս սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ Ն. Ամենապատուութեան և իրեն ընկերացողներուն։

* * *

Կիրակի օրը, իրիկուան կողմ, պալատական թիկնապահ մը Ազգ. Պատրիարքարան գալով, Ս. Պատրիարք Հօր յանձնեց Վսեմ. Սիւրէյա փաշայի մէկ թէղթերէն, որով քարտուղար փաշան՝ ըստ կայսերական իրատէի՝ կը հաղորդէ Վեհ. Սուլթանի բարձր գոհունակութիւնը Ս. Պատրիարքին կողմէ մատուցեալ շնորհաւորական ուղերձին համար։

Աւասիկ Սիւրէյա փաշայի թէղթերէն։

Էրմէնի բաթրիգիկի ճանիպը վալէսընա.

Վէլատէթը պահիր իւսսատէթը հաղրէթը Միլքտարի բուզը պիւրուզը միւնասիպէթիլէ արզը թէպրիքաթը հավի արիզէի պէհիյէրի մանզուրը Ալի օլարագ՝ պու սուրէթ մուճիպը մահզուզիյէթը սէնիյէի ճէնապը փատիշահի օլմազլէ, պա իրատէի լութֆ ատէի հաղրէթը Շէհրինշահի թէպղիր քէյֆիյէթէ իպթիտար ԳԸլընը էֆէնտիմ։ (Սուրբ-Ընդ.)

Սէր քեաթիպը հաղրէթը Շէհրիարի

ՍԻՒՐԷՅԵԱ

Ֆիյ 16 շաբան 307

վէ ֆիյ 25 մարտ 306

* * *

Աւասիկ Ս. Պատրիարք Հօր ուղերձին պատճէնը։

Շէվքէթլու, Մէհմէտ Ալի, քէմալը Մէրհամէթ ու Փատիշահլարմզը էֆէնտիմիզ հազրէթէրի

Պու կիւն վէլատէթը փիւր մէյմէնէթը հիւմայունէրի բուզը ֆիրուզընա միւռաստրքի օլան օլ եէվմը մէսուտ տրր քի, պիլ ճիւմլէ թէպտա վէ պէրաեա գուլբանը միյանընտա էրմէնի միլլէթի գուլբանը տախի զարիգը լիճճէի ֆախր ու մէսար օլարագ՝ թէվֆիքուը էյեամը էօմր ու իգպալը հաղրէթը Փատիշահիլերի էտիէի խայրիյէսիի քէմալը խիւլուսը գալպ իլէ խյսալը պարկեահը Բապպը Միւթէալ իթմէքտէ, վէ թախթը ալի պախթը Օսմանիյէ չէրէֆվուգու պուլան ճիւլուսը մէեամին մէնուսը Շահանէլէրինէն պէրու ամալը լութֆ իշթիմալը Շէհրիեարիլէրի վէճճիլ մամուրիյէթը միլք ու պիլատ վէ սասատէթ ու սէրվէթը իպատրն իսթիքմալի զմիրընտա էլթաֆ ու ինայաթը մէալի զայաթը Միւլիքեանէլէրինի գաթա տիրիգ պույուրմամզը օլան, վէ պու ուզուրտա խապ ու բահաթընը արամամագտա պուլունան Զաթը Շէվքէթ սիմթը հազրէթի Թաճտարիլէրի կիպի պիր Փատիշահը թէպտաբէրվէր վէ Շէհինշահը ատալէթ քիւսթէրին հիմայէի սէնիյէ վէ սահապէթը բէյտէրանէսինէ մազհար օլմուշ օլտուգլարընտան քէնտուլէրինի մէսուտ վէ պահթիյար ատտ խյլէմքտէ տիրիլէր։ Վէ պու ապատը մէմուլքէրի իսէ մին զայրը իսթիհգագ բէյիար բուհանիսի պուլունտուզմ էրմէնի միլլէթի գուլբարընն հրսսիեաթը սատագաթքեարիլէրի վէ թէչէքքիր ու մահմէտէթլէրի թէրճէմանը պուլունմուշ օլտուզմտան քէսպը ֆախր վէ միւսլահաթ իտէրիմ։

Հէման ճէնապը Աֆէրինէնտէի քեայինաթ Փատիշահը էշֆագ վէ էրհէմ վէ Շէհինշահը Ֆարուգշիեէմ էֆէնտիմիզ հազրէթլէրինին սայէի Հիւմայունը մէսատէթ մագրունլէրինի, տիւնեա տուրտուգճա գիվէրը մէ ֆարիգը իպատ պույուրսուն, ամին, սիւմմէ ամին։

16 Շապան 1307

Քաղաքական ժողովն իւր վերջին նստին մէջ Ուսումնական խորհրդոյ անդամ կարգեց Կիւլպէնկեան Յովհաննէս և Այեանաքեան Գրիգոր էֆէնտիները։

Քաղաքական ժողովն ինիստ պիտի գումարի վաղն ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ։

Կիրակի գիշեր, Վեհ. Սուլթանի Ծննդեան տարեդարձին առթիւ՝ երուսաղեմատուն ու Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր տունն ևս լուսազարդուած էին։

Նիւ-Եորքի «Թէլի Զրրչ Մէն» անուն կրօնական շաբաթաթերթին մէջ փոխագրեալ հրատարակուեր է Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կողմանէ առ եպիսկոպոսապետ Հայր Բօթըր ուղղեալ շնորհակալութեան հայերէն նամակին բնագրին ճիշդ նմանն, անգլերէն թարգմանութեամբ հանդերձ։ Ցայտնի է թէ՝ Նորին Սրբազնութիւնն այս նամակն ուղղեց, իմանալով որ Հայր Բօթըր անգամ մը մեր ազգայնոց տրամադրութեան ներքեւ գրած է իւր մայր եկեղեցին, և անդ Ս. Պատարագ մատուցած է Ամերիկայի ազգայնոց հոգեւոր հովիւ Դեր. Սարբաճեան։ (Փ-ՆԷ)

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑ

Յառաջիկայ Ս. Զատկի առթիւ միմեանց այցելութիւններէ զերծ մնալու համար, Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցի հաստատութեան մէկ մէկ մէջիս նուիրած են Տեարք.

1. Միքայէլ	Յակոբեան
2. Տիգրան	Կիւմիշկերտան
3. Պատրիկ	Կիւլպէնկեան
4. Մաթէոս	Ունճեան
5. Արիկ	Ունճեան
6. Սահակ	Ղազարոսեան
7. Միհրան	Յովակիմեան
8. Պօղոս	Էքսէրճեան
9. Գրիգոր	Արապեան
10. Ալեքսան	Հօրասանճեան
11. Մասէհ	Մասէճեան
12. Համբարձում	Մագպուլեան
13. Յակոբ	Մագպուլեան
14. Նիքոթ	Սեղրոսեան
15. Մանուկ	Արզրեան
16. Բարթիկ	Մնտիկեան
17. Աւետիս	Քօլօյեան
18. Պապիկ	Բալչընեան
19. Դաբրիէլ	Էլիկիզէլ
20. Արեթիկ	Նեվրոզ
21. Կարապետ	Բասուճճեան
22. Միհրան	Զօպանեան
23. Միքայէլ	Մամիկոնեան
24. Տիգրան	Գարակէօզեան
25. Յակոբ	Մարտիրոսեան
26. Յովհաննէս	Սէնէքերիմ
27. Յովհաննէս	Քէրէստէճեան
28 Գրիգոր	Պարտէզպանեան
29. Կարապետ	Գ. Փափազեան
30. Ահարօն	Մարգարեան
31. Մարտիրոս	Քօլօյեան
32. Գաբրիէլ	Նորատունկեան
33. Պետրոս	Պէյլէրեան
34. Բարսեղ	Սթամպօլուեան
35. Գրիգոր	Թէկրեան
36. Գամիկ	Հիւնքեարպէյլեան
37. Մանուկ	Զիլկեան
38 Զէնոբ	Մէրամէթճեան
39. Յակոբ	Սեվմաճեան
40. Մկրտիչ	Ֆրէնկեան
41. Սահակ	Քարաեան
42. Յակոբ	Խանլրեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԻՈՅ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳՆ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԻԵԽԱՆԻՆ ԵՐԵԿԻ ՊՏՈՅՏԸ

Վիքթոր Էմմանուէլ իշխանն երէկ առաւօտ իւր հետեւորդաց հետ պալատական կառքերով ի Բերա իտալական դեսպանատունը գնաց և միջօրէի ճաշն անդ ըրաւ։ Սեղանին Ներկայ գտնուեցան իտալական դեսպանը, դեսպանուհին, դեսպանատան առաջին քարտուղարը, կինն, առաջին թարգմանն և այլք։

Ճաշէն յետոյ, իշխանն ընդունեց Նախորդ Խտիվ Իսմայիլ փաշայի այցելութիւնն։ Ապա, Ն. Բարձրութիւն Բերայի ու Ղալաթիոյ այլ և այլ նշանաւոր վայրերն այցելելէ յետոյ Տոլմա Պաղչէ գնաց և անտի յատուկ շոգեմակոյկով յէվիրկէն ի փոխադարձ այցելութիւն Նախորդ Խտիվ Իսմայիլ փաշայի։ Իշխանն Էմիրկէնէն ուղղակի կայս. պալատ վերադարձաւ։

Իտալական դեսպանը, դեսպանուհին եւ դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեայք երէկ իրիկուն կայս. պալատ գնացին եւ ճաշեցին իշխանին հետ։

ՄԵԿՆՈՒՄՆ ԻԵԽԱՆԻՆ

Վիքթոր Էմմանուէլ իշխանն այսօր ժամ 5 ին Պաթում պիտի ուղեւորի Սուէզ՝ նաւով, որ յատկապէս իր տրամադրութեան ներքեւ դրուած է։

Ն. Բարձրութիւն մեկնելէ առաջ Վեհ. Սուլթանին պիտի ներկայանայ իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելու համար։

Իտալական դեսպանն եւ դեսպանատան պաշտօնեայք ինչպէս նաեւ կայս. թիկնապահ Ահմէտ փաշա եւ Շէֆիգ պէյ մինչեւ շոգենաւ պիտի երթան ողջերթ մաղթելու համար։ Ն. Բարձրութեան։

ՏԱՐԵԴԱՐՁ ԾՆՆԴԵԱՆ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻ

Եւրոպական ու ասիական գաւառներէ թղթակ լրագրաց ուղղեալ հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ Վեհ. Սուլթանի Ծննդեան 49րդ տարեդարձը տօնուած է ամենայն շքեղութեամբ և թէ փայլուն լուսաւառութիւնք ու հանդէսներ կատարուած են ամեն կողմ։

* * *

Պուքրէշէն ուղղեալ հեռագիր մը եւս կը ծանուցանէ թէ Վեհ. Սուլթանի Ծննդեան տարեդարձին օրը Ռումանիոյ Նախարարապետ Պ. Մանօ, արտաքին գործոց Նախարար Պ. Լահովարի, օտար դեսպանք և տեղւոյն օսմ. հպատակաց երեւելիք օսմանեան դեսպանատունն երթալով, շնորհաւորական այցելութիւն տուեր են դեսպան Ֆէրիուն պէյի։ Դիշերն եւս դեսպանատան ներքին ու արտաքին մասերը լուսազարդուեր և Ֆէրիուն պէյ շքեղ հացկերոյթ մը տուեր է օսմանեան հպատակ երեւելեաց։

— —

ՎՍԵՄ. ՍԱՅԻՏ ՓԱՇԱ

Կիրակի գիշեր կայս. պալատան մէջ ի պատիւ Իտալիոյ Գահաժառանգին տրուած հացկերոյթի պահուն, Վեհ. Վուլթանն Իմթիազի ականակուռ պատուանշանը շնորհեց Արտաքին գործոց Նախարար Վսեմ. Սայիտ փաշային։ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ իւր իսկ ձեռօք Վսեմ. Նախարարին կուրծքէն կախել այդ պատուանշանը։

— —

ԱՍՏԻԾԱՆՔ

Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ մաքսային ժողովոյ անդամներէն Մէհմէտ Ալի պէյի։

— —

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՔ

Թուքիոյ եւ Անգլիոյ միջեւ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն համար կազմեալ խառն յանձնաժողովն սկսած է ի Նիստ գումարիլ ընդ Նախագահութեամբ Արտաքին գործոց Նախարարութեան խորհրդական Վսեմ. Յարութիւն փաշայի։

Ըստ տեղեկութեանց Թուէթի, Անգլիոյ կողմէ կարգեալ պատուիրակք գիւրութիւններ կընծայեն դաշնագրոյն ժամ առաջ կնքման համար։

— —

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Ներքին գործոց Նախարար Վսեմ. Միներ փաշայի Նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողով մը երէկ ի Նիստ գումարեցաւ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Յանձնաժողովը կը կազմէին Առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեան Նախարար Զիհնի փաշա, մաքսային վերատեսուչ Բաքի փաշա և այլք։

—Անգլիական, ֆրանսական, գերմանական և պարսկական դեսպանք երէկ Բ. Դուռն երթալով, յաջարդաբար տեսակցեցան Բարձր-Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին և Վսեմ. Խորհրդականին հետ։

— —

ՅՐ. ԲՈՂԷՆԻ ՄԵԿՆՈՒՄԸ

Յոքթոր Բոդէն երէկ իրիկուն մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս Արեւելեան Ճեպընթաց կառախումբով ի Բարիզ։ Մեծանուն բռօֆէսէօռին յուզարկ գնացած էին ի կայարան՝ Զօէրօս փաշա, Յր. Քամպուրօղլու, Յր. Բսալիտէս, Յր. Եաղուպեան, Յր. Աբօսթոլիտէս, և այլ բժիշկներ ու բարեկամներ, ինչպէս նաեւ Պ. Թէօլօղոս, եղբայր Ամէնքի մեծահարուստ Պ. Թէօլօղոսին զոր դարմանած էր Յր. Բոդէն։

— —

ՅՈՒԶՄՈՒՆՔ ՅԱԹԷՆՍ

Այս աւուր Թ. Հ-էէէ-Ր «Յուզմունք յ'Ամէնս» խորագրոյն ներքեւ հելլենացւոց նստ եւ երեւակայական լուրիր հրատարակելու մասին ունեցած ճարտարութեանը վրայ խօսելով, իբրեւ օրինակ առաջ կը բերէ սա լուրը թէ վերջերս օսմանեան պատերազմական նաւ մը Զէրիկօ կղզւոյն մօտ հելլենական առեւտրական նաւերու վրայ յարձակեր է և թէ այս վերջինք այս ու այն կողմ փախեր են և այդ պատերազմական նաւ ո՛ր ազգին վերաբերիլը չը յայտնելու համար իտալական գրոշակ պարզեր է եղեր։ Այս լուրը, կը յարէ թուրք թերթը, Նախարարական պաշտօնատուններէն ու ազգային ժողովէն անցնելով և այլ եւ այլ յաւելուածներով զարգարուելէ յետոյ Եւրոպա ղրկուեր, սակայն Եւրոպա այլեւս հաւատ ընծայած չ'ըլլալով այդ լուրին, Ամէնքի ազգային ժողովն հետեւեալ ձեւը տուած է այդ լուրը հերքելու համար։ Երեսփոխաններէ մին հարցում մը ուղղեր է այդ լուրի մասին և ծովային նախարարն ալ պաշտօնապէս հերքեր է զայն իբրեւ անհիմն և անստոյգ։

Առաջին անգամ այս լուրը տարածուած պահուն, կ'ըսէ Հ-էէէ-Ր, հելլէն կառավարութիւնը զրահաւոր մը ղրկած է ի Զէրիկօ և հրամայեր է որ հելլենական նաւախումբը պատրաստ ըլլայ առաջին հրամանին մեկնելու։ Հ-էէէ-Ր կը կասկածի թէ այս լուրը հնարուած է իբրեւ պատրուակ, որպէսզի նաւային պատրաստութեան մը համար վարկ խնդրուի ազգային ժողովէն։

— —

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ելմտական Նախարարութիւնն հրահանգ ուղղեց ամեն կողմ որ տասանորդի և թաղապետական տրոց վարձակալք, իրենց վարձած տրոց համար միայն թէմէթիւի տուրքէ պէտք է ազատ մնան, իսկ իրենց ուրիշ առեւտրոց համար պարտին վճարել այդ տուրքը։ Նոյնպէս ամեն անոնք որք տարւոյն սկիզբը ոեւէ գրաղում մը չունին և յետոյ այդ տարւոյն մէջ ոեւէ առեւտրով կ'զբաղին, պարտին վճարել թէմէթիւի տուրքը։

— —

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ

Երզնկայէն կը գրեն առ Հ-էէէ-Ր թէ Դ. զօրաբանակի հրամանատար Մէհմէտ Զէքի փաշա իւր պաշտօնի կոչուած օրէն մեծ ծառայութիւններ մատուցած է։ Ն. Վսեմութիւն ի մանաւորի տեղւոյն հանրային ապահովութեան համար հարիւրապետի մը պաշտօն յանձնած է հաղթել ու ձերբակալել աւազակներն։ Այդ հարիւրապետին ջանքերով նահանգին մէջ ասպատակող աւազակաց բոլորն ալ ձերբակալուած են ողջ կամ մեռած։ Տեղացի ժողովուրդն այս առթիւ շնորհակալաց հանրագիր մը մատուցած է բարձրագոյն իշխանութեան։

Մախսուսէի Բ-ր չոգենաւն, որ երէկ ի Ճիտէ պիտի փոխադրէր Հիճազի նոր կուսակալ Հագգը փաշան ինչպէս նաեւ նոյն նահանգին սովելոց համար եղած նըպաստներն, Ոսկեղջիւրէն դուրս եկած պահուն Գարաքէօյի կամուրջին զարնուելով, փոքր ինչ վնասուեցաւ և այդ պատճառաւ այսօր ճամբայ պիտի ելնէ։

—Եղեռնագործ ատեանը տասն-հինգ տարուան շղթայական աշխատութեան դատապարտեց Քէլ Մէհմէտ անուն ձիավար մը, որ անցեալները Ղալաթիոյ մէջ ըսպաննած էր իրեն արհեստակիցներէն սամսունցի Մողոմանը։

—Այս կիրակի օր Պոլսոյ Աթիք Ալի փաշա թաղն անցնող թրամվէյի կառք մը կոխուեց Այասոֆիայի Մէհրէսէին աշակերտներէն Ահմէտ էֆէնտին, որ երեսէն ու աչքէն վիրաւորուեցաւ։ Ոստիկանութեան պաշտօնեայք հասնելով, հիւանդանոց փոխադրեցին զնա։

—Անցեալ շաբաթ օր ի Պէշիքթաշ նորակառոյց տան մը մէջ աշխատող որմնադիր մը տան վերի յարկէն վար ինկաւ և աջ ոտքը կոտրեցաւ։

—Այս կիրակի օր թուրք կին մը ինքզինքը ծովը նետեց Էյուպի ծովզրէն։ Նաւավարք օգնութեան փութալով, ազատեցին, սակայն կինը գլուխէն ծանր վէրք մը ստացած ըլլալով, հիւանդանոց փոխադրուեցաւ։ Կնոջ անձնասպանութիւն փորձելու շարժառիթ եղած է իւր որդւոյն մահուան գոյժը։

—Զմիւռնիայէն կը գրեն թէ երաշտութիւնը ցարդ կը շարունակէ և ամեն կարգի հունձքեր անձրեւի կարօտ են։ Անցեալ օր կուսակալութեան կողմէ հեռագիրներ ուղղուելով Այտընի նահանգին գաւառաց, յանձնարարուած է անձրեւի համար հրապարակային աղօթքներ կատարել։

—Երէկ Սամաթիոյ մէջ Մկրտիչ անուն տասներեք տարեկան տղայ մը ատրճանակ պարպած պահուն, հրազէնն հակառակ կողմը դարձաւ և տղուն բերանին ձախ կողմը վիրաւորեց։

—Մայրաքաղաքս եկող ուխտաւորի չափ հունգարացի զբօսաշրջիկներ, որք մէկ քանի օրէ ի վեր Պոլսոյ նշանաւոր վայրերը կ'այցելեն երէկ եւս Էտիրնէ Գարուի կողմերն երթալով այցելեցին Գատրիյէ մզկիթն և այլ տեղեր։

—Նախընթաց օր Գասըմ Փաշայի մէջ յանկարծակի սենեակ մը փլաւ, ուր տասն և հինգի չափ թուրք կանայք հաւաքուած էին կրօնական արարողութեան մը համար։

—Երէկ գիշեր ի Պոլիս Սուլթան Մահմուտի դամբարանին հանդէպ փողոցին մէջ գտնուած կալի մեծ խողովակն պայթեցաւ ահռելի շառաչմամբ և կալը լեցուեցաւ մօտը գտնուած տան մը ջրհորին մէջ։ Տնեցիք յուզուելով ջրհորին մօտ վազեցին, սակայն տնեցիներէ միայն երեսը, ժօրուքն ու թեւերն այրեցան զի կալը բռնկած էր։ Ոստիկանութեան պաշտօնեայք իմանալով անմիջապէս դուրս հանեցին տնեցիներն եւ տունը հսկողութեան ներքեւ առին։

ՏԻԿԻՆ ԱՆԴՐԻԱՆԷԻ ԷԼՎԻՐԱ Վիէնայէն ուղղակի մայրաքաղաքս հասած է քիչ ժամանակի համար։

Այլ եւս գաղտնիք չիկայ։ Այս ՔՆԱՇՐՋԻԿ կինը իր պատ. այցելուաց կը պարզէ անցեալն և ապագային բոլոր գաղտնիքները։ Շատ յստակ պատասխաններ ու խորհուրդներ կուտայ ի մասին առեւտրական, ընտանեկան ու այլ գործոց, խորհուրդներ որք իրենց արդիւնքը կ'ունենան ապագային մէջ։

ՏԻԿԻՆ ԱՆԴՐԻԱՆԷԻ ԷԼՎԻՐԱ երկու սեռէ այցելուներ կ'ընդունի իր բնակարանին մէջ ի Բերա, Թիւնէլի կայարանին դէմ, Զիւմպիլ փողոց, թիւ 8 տունը, ամեն օր եւրոպական ժամ 11էն մինչեւ 6։ Խորհրդակցութիւն կը կատարուի մեր լեզուով։

408 1—3

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՍԼՄԲՆԻՍ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հելլէն-կաթոլիկ Սէմբէն ընկերութեան ի Նպաստ Նուագահանդէս մը կազմակերպուած է որ տեղի պիտի ունենայ ապրիլ 7/19ի շաբաթ երեկոյին ի Բերա, Յունաց Սիլլօղոսի սրահին մէջ, ընդ հովանաւորութեամբ Ֆրանսական և հելլէնական դեսպանատանց։ Նուագահանդէսի յայտագիրը կը պարունակէ Վիոլինի, Ռէյերի, Վէռաբի, Լիզի, Կունոյի, Շումանի, Մասսընէի, Մէյերպէրի, Յօնիէդրի և այլ վարպետներու երաժշտական ընտրելագոյն կտորները, զոր պիտի նուագեն ու երգեն Օրիորդք Հօնիկէր, Բիւվէրէյ, Թալասօ և Պարոնայք՝ Սիլպէր, Պալլատուր, Այպանէզ, Սէլվէլլի, Ազնաւոր, Բէօսէեան, ինչպէս նաեւ Հէրմէ-սիլլօղոսի խմբերգուք՝ առաջնորդութեամբ Տէդիէ ուսուցչի։

Նուագահանդէսի կազմակերպութեան ու չքեղութեան հսկելու համար կարգադրիր մանախումբ մը կազմուած է, Նախագահութեամբ հելլենական հիւպատոսարանի Նախագահ Պ. Նաուսի։ Բարաւորարն է Պ. Բէլման Հիւառ, թարգման ֆրանսական դեսպանատան, և գանձապետն է սեղանաւոր Պ. Ռընէ Պոտուի։

Մոտից տումի գինն է էկս օսմ. ոսկի։

ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

Ա. Մ. ԳԱԲԻՊԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան, որ իւր թղթավաճառանոցը տեղափոխուած է, նիւքսկք Գալաթասրայ նոյն կարգն, աւելի վար 44 թիւը։

Այս պատեհութեամբ նոր ապրանքներ հասած են Եւրոպայէն։

ՄԻՇՏ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐ
ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ ՄԵԾԱՌԱՃԱԿ
ՈՒ ՓՈՔՐԱՌԱՃԱԿ 359 5—6

ՀԵՌԱԴՐԱԼՈՒՊՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴՈՐՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Պէշկրատ, 7 ապրիլ

Երէկ, Վեհ. Սուլթանին Ծննդեան տարեդարձին առթիւ, Թուրքիոյ դեսպանատունը դրօշակներով զարդարուած էր։ Դիշերը դեսպանատունն և պարտէզը շքեղապէս լուսաւորեցան։ Օսմ. դեսպանն ընդունեց նախարարապետ Կրուիչ զօրավարին այցելութիւնը, և երեկոյին մեծ հացկերոյթ տուաւ ի Պէլկրատ բնակեալ օսմ. հըպատակաց։

Լոնտոն, 7 ապրիլ.

Կայլէսի իշխանուհին՝ թեթեւապէս անհանդիստ՝ չկրցաւ Սէնտրինկէմ վերադառնալ, իշխանական պալատը։

Բան, 7 ապրիլ.

Ցոմ Փետրօ Կայսր ազէկ է քիչ մը։ Կիրակի երեկոյ անկողնէն և երեկոյին իւր զաւակաց հետ ընթրեց, բայց տակաւին դուրս չելաւ։

Քուիէնսկ, 7 ապրիլ.

Յովհան արքայազուն իշխանն հիւանդ է։

Հռոմ, 7 ապրիլ

Ումբերդոյ թագաւորը խնդակցական սիրալիր հեռագիր մը ուղղեց Վեհ. Սուլթանին, Նորին Ծննդեան տարեդարձին առթիւ։

Վաշինկթօն, 7 ապրիլ

Մերեակոյտն ընդունեց օրինական ծրագիր մը, որով կը հրամայէ առաջապահական քննութեան ենթարկել խոզենին և աղած ճարպն որք կը ղրկուին այն օտար երկիրներ ուր այս քննութիւն պարտաւորիչ է։

Միացեալ Նահանգաց Նախագահին արտօնութիւն տրուեցաւ ողջ արջառի ներածումն արգիլել, ի Նախազգուշութիւն պաճարախտին։

Մատրիտ, 7 ապրիլ

Եբեռֆէռնոյ ժողովոյ. — Պատերազմագործոց Նախարարը, Գասթիլիոյ գինուորական կուսակալին հարցման պատասխանելով, յայտարարեց թէ քննութիւն պիտի բանայ Սալէռնոյ զօրավարին անկարգապահութեան դէպքին վրայ։ Զօրավար Տապանի դէպքին վրայ վիճաբանութիւնը կը շարունակուի։ Մարէշալ Մարթինէզ Գամբոս պարսաւեց կառավարութեան ընթացքը, բայց խոստովանեցաւ թէ հարկ է պաշտպանել կարգապահութիւնը։ (Դ-ՖՀՈՒ-ՐԷՆ։)

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 27 Մարտ

ԸՆԹԱՑԵՑ ՓՈԽԱՆԱԿԱԴՐՈՅ

3 ամիս Լիմասոլի վրայ (Պանքայի)	110 7/8	
3 » » » (վերադրեալ)	109 1/2	
3 » Բարիզի » (պանքայի)	22 90	
3 » » » (վերադրեալ)	22 97 1/2	

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Ազէէ երեկոյ գոց. (Մէրգ. Ն. Սէրի	— —	
Հօրայինն գոցուելէն վերջը »	— —	
Բերայի մէջ »	20 12	
Առաւօտեան բացուելուս »	20 12	
Կէս օրին »	20 10	

ԻՍԹԻԿՐԱՋԸ ՏՈՒԹԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	54
Այս առաւօտ	54
Կէս օր	53 25

ԸՆԹԱՑԵՑ ԱԲԻԼԹԼԷՊ

Նախաւուրթիւն	A. Սէրի	— —
»	B. »	— —
»	C. »	20 15

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄԻ

Սուրէթի գէնէրալ	Աղլ. Լ.	4 29
Գրէսի գէնէրալ	Օսմ. »	8 31
Պանք տը Գոնս	» »	7 14
Սոս. Շանտ է վալէօր	» »	4 34
Թրամուէյ	» »	477 1/2
Բանքէի երկաթուղի	Ֆր.	72 75
Ոսկեկարի տը Բրիօրիթէ	»	— —
Սուլթանի Լավրիսմի	Գ. կ.	116

ԸՆԹԱՑԵՑ ԴՐԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ՂՂ	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 29
Անգլիական ոսկի	»	110 12
Իմպերիալ	»	90 20
Ռիսիմից	»	51 12
Բուպլի Թղթագրամ	»	8 36
» արծաթ	»	77
Մէճ. արծաթ (տարբ)	»	108
Վենգոց	»	168 20
Հունգոց	»	103
Մեթալիք	»	101
Թաուֆիկ	»	11

ՏՈՔԹՈՐ ԹՐԷԼԱ

Ականաւոր վիրաբոյժ Տոքթ. Թրէլայի մահուան առթիւ, Տոքթ. Յակոբ էֆէնտի Էլմասեան, ի դիմաց Բարիզի օսմանեան բժշկաց, հետեւեալ բանախօսութիւնն արտասանած է Մոնմարթրի դերեզմանատան մէջ։

Տեարք.

Թոյլ տուէք ինձ գալ, յանուն Բարիզի օսմանեան բժշկաց, վերջին մեծարանք մը մատուցանել այս սիրեցեալ վարպետին զոր ամենքս կ'ողբանք։

Իր մահուան տխուր գոյժը, Կ. Պոլիս հասնելուն, անդ պատճառած է ընդհանուր և միահամուռ վիշտ բժշկական դասուն մէջ։ Օսմանեան ոստանին մէջ ոչ ոք մոռցած է ճարտար վիրաբոյժին ուղեւորութիւնն և նորա ըրած սքանչելի հրապարակախօսութիւնները։ Որպէս ասա, կրցան գնահատել նորա նիւթին պայծառութիւնը, լեզուին ճշդութիւնը, մեթոտին ապահովութիւնը։

Շատ յառաջդիմութիւններ որք այսօր իրագործուած են վիրաբուժական արուեստին մէջ, կրնան նմա վերագրուիլ անժխտելի կերպիւ։ Ես իսկ բաղդ ունէի նորա աշակերտն ըլլալու։ Երջանիկ և տըխուր եմ միանգամայն զի կրնամ, իրր այն, յանուն իւր բոլոր օսմանեան աշակերտաց, գամ մի եւս շնորհակալ լինել նմա գերեզմանին եզերաց վրայ։

Իւր անունը միշտ ի յարգանս եւ ի պատուի պիտի

ՏԷՐ ՀՕՐԸ ՊԱՀԱՆՋԲԸ

«Գիտաց գիւղի քահանան» իր վերջին յօդուածովը կը պահանջէ որ Մ-ը-ն-ի կէնէն դրամ ուզող քահանան մասնակից ընէ, և հրապարակի մէջ՝ քահանայական դասու նկատմամբ՝ գայթակղութեան տեղի չթողուր. «իմ անխուսափելի պարտքս է» եղեր այս։

Ի պատասխանի կ'զգացնեմ իրեն որ հրապարակի վրայ այդ դ-ը-դ-ը՝ քահանայի մը մեղքերս խոստովանելու պէս, չեմ կրնար յանձն առնուլ՝ չտալով Տէր Հօր պահանջքի իրաւունք և յաւէտ ի բաց մերժելով իր կասկածոտ նախադասութիւնները թէ «որ եթէ կայ,—որ եթէ ճշմարիտ է»։ Ես սուտը գրչի տակ չեմ դներ։

Քահանայական դասու պատուոյն վըրէժխնդիր Տէր Հայրն ի՞նչու ցարդ միւնոյն նախանձայուզութեամբ չելաւ ջրելու, Գալուստ բարապանի դագաղին առթիւ, Աբէ-Եւի և Մ-ի-ի կծու դիտողութիւնները, որ սեւերու պէս փռուած մընացին քահանաներու վրայ։ Կը թուի թէ ասոնք բան մը չեն, և միմիայն պէտք է մասնակից ընել մուրացիկ կինէն դրամ պահանջող Տէր-տէրը, որպէսզի պատժուի «ի զգուշութիւն այլոց»։ Լաւ, թող կոչէ զիս Պարիսքէ Սրբազանը, պատրաստ եմ պատասխանատուութեան. մատնանիշ կ'ընեմ, և թող անմեղը քարը նետէ անոր վրայ։ ՀՐԱՆԴ

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

(Տրուած-ը-ն-ի արդուն-ով
Բերոյ Աշխն-ոյ Ար-ե-ա-գ-էլ-ան
Ո-ստ-ծ-ա-ն Մ-ը-ն-ա-գ-ի-ա-ն-ի-ն-ե-ր-ի-ն օրը.)

Գիտ.—(Մեկուսի) Աս ո՛րքան յոգնած է գլուխս. եւ ի՛նչպէս չը յոգնի։ Երկար ժամեր հաշուական կնճռոտ խնդիրներով կամ ուրիշ գիտական նիւթերով զբաղելէ յետոյ՝ անպատկան դրացւոյ մը անվերջանալի դղրդիւնները կուգան գլուխս կը ճաթեցնեն օրն իրուն։ Այս արհեստաւորք բնա՛ւ չը գիտեն յարգանք ընծայել գիտութեան մարդուն։ Այն օրէն ի վեր որ արհեստաւոր մ'ունիմ ինձ դրացի, հանգստութիւնս վրդոված է գիշեր ու ցերեկ։ Ինք պէտք ունի անդադար բանեցընել իր մեքենաները, առանց իսկ վայրկեան մը մոքէն անցնելու թէ կ'սպանէ զիս, հաշուներս կը խանգարէ, և անուշ մտածմանցս մէջ, մինչ կը մոռնամ ամեն իրական ինչ, յանկարծ չռինդ մը գլուխս կը զարնէ և շուարեալ ու շփոթեալ կը գտնեմ ինքզինքս գրասեղանիս առջեւ։

(Արհեստաւորը ներս կը մտնէ.) Ա՜հ, գո՞ւբ էք, դրացի, ի՛նչ յարմար ատեն ներս կը մտնէք, ես ալ ձեզի խօսելիք ունէի

Մինչեւ ե՞րբ այս տգէտ վիճակին մէջ պիտի մնաք, դուք արհեստաւորքդ. ե՞րբ պիտի սովրիք պատշաճ կերպով վարուիլ. առատա՛ւ է, իրիկո՛ւն է, գիշե՛ր է, այս կարգի հաշուներ չունիք բնաւ. անդին ի քո՛ւն են, արթուն են, հիւր ունին, գիր կամ ընթերցում ունին, ասոնք բնաւ արժէք չունին ձեզ. կը նստիք մեքենային գլուխն և ահա կը դղրդէք դուռ ու դրացի։ Գոնէ քիչ մը յարգանք առ մարդիկ մանաւանդ երբ անոնք ամենայն առաւելութեամբք օժտեալ են, երբ գիտութեան մէջ կը պաշտուին անոնք։ Ցորմէ հետէ ինձ դրացի եղած էք՝ տարակոյս չունիմ թէ և ոչ իսկ վայրկեան մը մոքէ անցուցիք թէ ձեր զանազան գործիքներուն շռնչիւնները գիտունի մը գրական թանկագին վայրկեանները կրնային սպանել. ուստի անփոյթ և անջքոյշ, հնչեցուցիք ու հնչեցուցիք ձեր մեքենաները։ Կ'ադաչեմ, դըրացի, Աստծոյ սիրուն ըլլայ, քիչ մը մարդավարութիւն և յարգանք ձեր դրացւոյն, որ մեծ շնորհ ըրած է՝ ձեզ իրեն դրացի ընդունելով։

Ար.—Ա՛լ հպարտութեան չափն անցուցիք, բաւական չէ որ խնարհութեան օրինակ հանդիսանալով՝ եկայ ձեզ այցելել, մէյ մըն ալ պէտք է որ ձեր յանդիմանութեանց արժանանամ։ Ի՞նչ է եղեր.—գործիքներուս ձայներն զինքն անհանգի՞ստ կ'ընեն եղեր, իր գիտութեան թանկագին ժամերը կը սպանե՞ն եղեր։ Ուստի պէ՞տք է որ գործիքներս դադրեցնեմ, որպէս զի գիտական մարդը լաւ խորհի լռութեան մէջ։

Բայց սա՛ խորհեցէք անդամ մը, իշխանուհիդ գիտութեանց, թէ մինչ դուք գլուխնիդ երկու ձեռքերնուդ մէջ առած կը ճնշէք ու կը ճզմէք, և երկար խոհերէ յետոյ՝ հինգ տող բան դժուարաւ կը գտնէք ձեր գրչին ծայրը դնելու, իմ գործիքներս ի՛նչ ահագին և ի՛նչ բազմադիմի գործեր կ'արտադրեն, որոնք ամենքն ալ մարդկութեան բարեկեցութեան, ուրեմն յառաջդիմութեան կը նպաստեն։

Վեհապետներու պալատներէն սկսեալ մինչեւ յետին աղքատին բնակած խրճիթը արուեստին շնորհները կան. աշխարհի սկիզբէն մինչեւ ցայսօր եղած յառաջադիմութիւնք ամենքն ալ արհեստին զօրութեամբն եղած են. եւ եթէ արհեստը չըլլար, մարդիկ ի՞նչպէս պիտի կրնային մէկ քանի օրերու մէջ՝ հին աշխարհէն նոր աշխարհը փոխադրուիլ. եթէ արհեստաւորը չըլլար, մարդիկ ի՞նչպէս պիտի կրնային աշխարհային ամեն շքեղութիւնները, ամեն պերճանքները վայելել. նոյն իսկ սա՛ զարդ պարեգօտնիդ եւ կրած բոլոր զարդերնիդ՝ արհեստաւորին ձեռքէն ելած են. եւ դուք ի՞նչպէս կ'ըսէք թէ արհեստը պէտք է լռել գիտութեան առջեւ։

Գիտ.—Այո՛, կը հաւանիմ որ արհեստաւորը մեծ ծառայութիւններ մատուցած է մարդկային ազգին յառաջդիմութեան գործին մէջ, թէ արհեստով կը շարժին գործիքներ ամեն, արհեստով կրցած են մարդիկ կարել հեռաւորութիւններ և ծովերով, լեռներով անցնուած աշխարհներ յարաբերութեան մէջ դնել։ Լաւ. այլ ո՞վ կը մղէ այս արհեստները դէպ ի առաջ. չէ՞ որ միտքն է այս ամենը վարողը. չէ՞ որ ըղեղի զօրութեամբ կը շարժի ձեռքը. միթէ բազուկը կարո՞ղ է գործել առանց ըղեղի ուղղութեան։ Ուրեմն, համոզուեցէք, դրացիդ իմ, թէ գլուխն է որ գործել կուտայ ձեռաց. գիտութիւնն է որ արհեստը կը հնարէ։

Արհ.— Դուք ձեզ միշտ գերակայ համարած էք արհեստաւորէն, ուստի հեշտ չէ ձեզի ըմբռնել թէ արհեստաւորն ալ կը հաւասարի այսօր ձեզի։ Ես կը հաւանիմ ձեր ըսածին թէ ըղեղին դրդմամբ կը շարժի ձեռքը, թէ գլուխն է բազուկին գործն ազնուացնողը. սակայն դուք ալ սա՛ կէտը լաւ ըմբռնեցէք, որ եթէ ձեռքն առանց գլուխի չէ կարող լաւ գործել, գլուխն ալ առանց ձեռքի ոչինչ չէ կարող արտադրել. ուրեմն համաձայնինք, դրացիդ իմ, — ինչպէս կը հաճիք զիս կոչել —, և ըսենք միաբերան՝ որ գիտութիւն և արհեստ, թէեւ անջատ մէկմէկէ, մին զմիւսն կը լրացնէ։ Այս համոզմամբ ապրինք երկու պատկից դրացնուհիք։

Գիտ.—Կը հաւանիմ. միայն թէ պայման մը կայ, զոր պարտիմ ձեզ դիտել տալ։ Ցարգանօք նայեցէք մեզ, որ յառաջդիմութեան տիեզերական ոգին եմք. և այս համոզմամբ ապրինք այս յարկիս տակ, ուր ես՝ միտքերը անուշնեմ և բարձրացունեմ գծծութենէ վեր. դուք՝ մատները վարժեցէք կտրելու, կարելու, ձեւելու. ես՝ արժանապատուութիւնը ծրարեմ սըրտերու մէջ, դո՛ւք նիւթականը պատրաստեցէք։ Այս պայմաններու տակ, կը դաշնակցիմ ձեզ և միեւնոյն սեղանի վրայ կը դնենք հոս ասեղն ու մկրատը գրչին ու կաղամարին հետ, կերպասը թղթին ու գրքին քով։ Տուր ինձ այդ ձեռքդ, բոլոր հանդիսականք թող վկայ ըլլան. խնդրենք որ բարձրաշնորհ Սրբազան Հայրն ալ օրհնէ այս դաշնակցութիւնն։

ԺԸՆԷՎԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐ

Գեղաշուք քաղաքաց ու գիւղից դրեթէ անընդհատ չղթայ մը կը տարածուի Լէմանի երկոքին, մանաւանդ Զուիցերական ափանց վրայ։ Ամենէն նշանաւորն է Ժընէվ՝ լճին հարաւային ծայրն, Զուիցերի ամենէն հարուստ և ամենէն բազմամարդ քաղաքն 72 հազար բնակչաք, քաղաք մը՝ որ յոյժ կարեւոր դեր մ'է կատարած եւրոպական պատմութեան մէջ, յաջորդաբար Հռովմայեցւոց, Պուրկոնդացւոց, Փրանկաց, Գերմանական կայսրութեան, Վատիկանի, Սաւուայի դքսոց ձեռքն անցած, և այնքան հռչակաւոր հնդիսացած իւր ինքնապաշտպանութեան երկարատեւ ու անխոնջ ջանքերովը։ Յոյժ նպաստաւոր է իւր աշխարհագրական դիրքն ի մէջ Ֆրանսայի, Իտալիոյ և Գերմանիոյ, և ամէն տարի աւելի քան 30 հազար օտարական այցելուներ կ'ընդունի։

Ժընէվի իմաստալից նշանաբանն է «Post tenebras lux», որ կրնայ բովանդակութիւնն ու միանգամայն բացատրութիւնն համարուիլ իւր անցելոյն ու ներկայն հրահանգիչ պատմութեան. ՅԵՏ ԽԱՒԱՐԻ ԼՈՅՍ։

Քանի մը տարիներ առաջ բարեբաղդութիւն ունեցած էի շատ մը հաճելի օրեր անցնել ի Ժընէվ, և այս անգամ թէեւ խիստ մօտ՝ ստիպուած էի շատանալ միայն վերակոչելով անցելոյն յիշատակներն։ Եւ այդ յիշատակները դեռ աղօտացած չէին մտաց մէջ։

Ռօն որ կը սուզի ի Լէման, պղտոր, դժգոյն, դուրս կը սլանայ ուժգին թափով մը Ժընէվի առջեւ մաքուր, վճիտ և կապոյտ, և քաղաքն կը բաժնէ երկու մասանց, որք միացեալ են ութ կամուրջներով։ Ամենէն հոյակապն, բարձրագոյնն ու չքեղագոյնն է Մ'ոն Պլան կամուրջն 280 կանգ. երկայնութեամբ։ Երեկոյ էր երբ հասայ ի Ժընէվ, և միշտ պիտի յիշեմ իմ կրած տպաւորութիւնս, երբ գիշերն առաջին անգամ կանգ առի այդ հրաշակայ կամուրջին վրայ, որոյ բազմաթիւ շողշողուն լոյսերն կը ցոլային յատակ ջուրց վրայ, քաղաքն համակ ողողուած կը թուէր երփներանգ լոյսերով, և զուարթութիւն, կենդանութիւն կը տիրէր ամենուրեք, իբր թէ հանդէս մ'էր որ կը կատարուէր ցնծալից։

Երկրորդ առաւօտուն կանուխ փողոցին մէջ կը հանդիպիմք դիպուածաւ օտարազգի բարեկամի մը, ուսանող ի Ժընէվ, որ գիշերն ողջոյն ակռայի մը ցաւովը տառապած՝ ատամնաբուժին կը դիմէր դարման գտնելու յուսով։ Այս անակնկալ հանդիպումն այնքան կուրախացնէ զինքն, ինչպէս և զմեզ, որ կը մոռնայ ատամն ու ատամնաբոյժը, ու մեզ կ'ընկերանայ օրն ի բուն քաղաքին այլ և այլ մասերն այցելելու։

Կ'այցելեմք Հայասարանին շէնքերն երեք տարբեր մասերէ բաղկացեալ, որք ապակեայ անցքերով կցուած են միմեանց, իւր դասախօսութեանց սրահներն, աշխատանոցներն ելն։ Մեր մանաւոր ուշադրութիւնն կը գրաւէ ատենախօսութեանց ընդարձակ սրահն ճոխապէս կահաւորեալ։ Եօթանասուն ուսուցիչներ ունի այն համալսարանն և դրեթէ 700 ուսանողներ։ Ժընէվ եւրոպիոյ գիտական ու գրական կեդրոններէն մին կը համարուի իրաւամբ։

Կը մտնեմք «լաբինէ», արուեստական հաւաքածոյից նուիրեալ շէնք մը, որոյ ճակատն զարդարուած համաւաւոր ինն Ժընէվցւոց կիսանդրիներովն։ Հոս կայ նաեւ ճարտարագործութեան հաւաքածոյ մը, որ կը պարունակէ ի մէջ այլոց Ս. Կոթարի փապուղին ծակելու համար գործածուած մեքենաներն։

Կը մտնեմք բնական գիտութեանց թանգարանն՝ մեծ ճաշակաւ կարգաւորեալ. Հասարակաց դրատունն, որ կը պարունակէ 100,000 տպագիր և 1600 ձեռագիր հատորներ, ունի ընթերցասրահ մը, հաւաքածոյ մը հին և արդի ականաւոր անձանց կենդանագրոց, ինչպէս Լաֆոնթէն, Տէքարթ, Ֆարէյ, Զուինկլ, Ժովակալ Քոլիսնի, որոյ ի յիշատակ արձան մը կանգնուեցաւ ի Փարիզ դեռ անցեալ տարի։ Ց'Օպսկնեէի, Բարեկարգութեան պատմութեան հեղինակին պատկերն է որ մանաւանդ կը կասեցնէ մեր հայեացքն. պահապանն, որ ճանչցած էր զինքն, կը հաստատէ մեծ հաճոյքով թէ նմանութիւնն կատարեալ է։ Հայերէն ձեռագիրներ ալ կան, Աստուածաշնչի, Նարեկի կտորներ, նոյնպէս Պարսկերէն ու Արաբերէն ձեռագիրներ։ Հոս կը տեսնեմք նաեւ Կիզոյի ձեռագիրն, Պոնաբարթի ստորագրութիւնն ևն։

Կ'այցելեմք քաղաքին նորակառոյց, հոյակապ թատրոնն, ճակատն սիւներով ու արձաններով զարդարուած. ներսն, որ տեղ ունի 1300 հանդիսականաց համար, շքեղապէս պճնուած է քանդակներով ու որմական նկարներով։ Պատկերաց դահլիճն՝ զոր ծընընդեամբ ժընէվցի Ռաֆ ռուս զօրապետն հիմնած է, հասարակութեան գոց էր նորոգութեանց պատճառաւ։

* *

Ֆրանսացիք՝ Յեղափոխութեան միջոցին իրենց երկրին կցեցին զԺընէվ, բայց 1814ին յետ անկման Պոնաբարթի Ժընէվ միացաւ Հելվետական Դաշնակցութեան, և իւր շրջակայ գիւղերովը կազմեց Զուիցերական քսան եւ երկու Քանթոններէն փոքրագոյններէն մին։ Այս միացման ի պատիւ լճին ձախ ափանց վրայ Մ'ոն-Պլան կամուրջին մօտը կառուցուած է ինչ որ կը կոչուի «Ազգային Յիշատակարան», շատ խորհրդաւոր, շատ սիրուն պղնձեայ յիշատակարան մը։ Երկու կանայք, մին Հելվետիա՝ բարձրահասակ, կրքովի, ղեստ, փոքրաձառու ու անդորր դէմքով. միւսն Ժընէվ՝ մանկամարդ, գեղանի, աչխոյժ հայեացքով։ Երկուքն ալ որձաքարէ բարձրադիր պատուանդանի մը վրայ կանգնած կ'ընդդիմակն զիրար ուժգին, և գողցես կենդանի բարբառով կ'ուխտեն սիրել զմիմեանս, յարիլ միմեանց ընդ միշտ։

Սոյն յիշատակարանին մօտը կը տարածուի հասարակաց հովասուն պարտէզ մը, որոյ հրապոյրները կը բազմապատկին յաճախ զինուորական երաժշտութեամբ։ Գիշերն այդ պարտէզն ամբոխին մէջ խռնուած էինք ունկն դնելու համար այդ երաժշտութեան, երբ եկան մեզ գտան մեր հայ բարեկամիներն, որք այդ օրը մօտակայ լեռ մը գնացած էին և ճաշակած իւրեանց ձեռամբն իսկ պատրաստուած հայրենեաց ԽԵՂԴ ու ՀԷԼՈՒ։ և ի վերադարձին միայն մեր ժամանումն իմացած։ Այնուհետեւ կազմեցինք հայկական զուարթ խմբակ մը, և ի միասին թափառեցանք, զուարճացանք քաղաքին մէջն ու դուրսը։

Օր մը բոլորս ի միասին գնացինք ի Ֆէռնէյ, ֆրանսական գիւղակ մը Ժընէվէն միայն չորս ու կէս մղոն հեռի. ուր բնակած էր երբեմն Վոլթէր, և որոյ ինքն կրնայ կոչուիլ հիմնադիրն։ Ինքն գնած էր հոն ընդարձակ գետին մը, գաղթականութիւն մը հաստատած, գործարան մը հիմնած, և իրեն ի բնակութիւն դղեակ մը կառուցած, որ դեռ կը մնայ կանգուն, և ուր կը պահուին իւր բազմաթիւ յիշատակներն։ Սուրբի մը տօնախմբութեան օրն ըլլալ պատահեցաւ այդ, և Վոլթէրի դղեակն ի յարգանս այդ տօնին գոց պահուած ըլլալով՝ չկրցինք այցելել զայն. բայց տեսանք գոնէ զայն շրջապատող ընդարձակ դեղատեսիլ պարտէզն։ Եւ ո՛րքան հաճելի էր մեր այդ փոքրիկ ճամբորդութիւնն այդ օրը, զուարթ օդ, զուարթ ընկերութիւն, օմեկպլիսին վերնայարկը գրեթէ ամբողջովին մեք Հայքս էինք գրաւած, զուարթ ու զարդարուն բնութիւն, լայն ու հարթ ճանապարհ գեղեցիկ պարտէզներով, գեղեցիկ շէնքերով երկուստեք, զանազան հրապոյրներով տեսարաններ հոս հոն։ Անմման են արդարեւ Ժընէվի շրջակայ վայրերց գեղեցկութիւնքն, ազգի ազգի ոճերով շքեղ ամարանոցներ, պուրակներ, դարաստաններ, լճի ու լերանց մօտաւոր ու հեռաւոր տեսարաններ։

Գիշեր մ'ալ նուագահանդիսի մը ներկայ է սոյն Հայկական խմբակն Պասդիոնի պարտիզին մէջ։ Արեւելեան կտոր մը կընուագէ երաժշտաց ստուար ու ճարտար խումբն։ Կը զարթնուն մեր հայրենասիրական զգացումներն, և մեր հաւանութեան աղաղակներն կրկնել կուտան նոյն եղանակն։

Այն տեղն ուր կ'ախորժէի յաճախել, Ռուսոյի կղզեակն էր Ռօնի բերանին մօտ, ուր կը բարձրանայ այդ մեծահռչակ հեղինակին արձանն։ Պղնձէ արձան մ'է այս ալ։ Ժ. Ժ. Ռուսօ նստած է բարձր աթոռի մը վրայ լուրջ ու մտախորհ դէմքով գրիչ ի ձեռին, և իւր գործերն, բազմաթիւ ստուար հատորներ, իւր մօտ միմեանց վրայ շարուած։ Այսպէս շատ մը ծառուստուերին տակ՝ հանդարտութեամբ կը դիտէ լիճն ու դեռն և իւր ծննդավայր քաղաքն, որոյ Աւագաց ժողովն, ի մասնաւորի Վոլթէրի նախանձոտ թելադրութեամբն, թէեւ դահճին ձեռամբ հրապարակաւ այրել տրուաւ երբեմն իւր գրութիւններն իբր յանդուգն, դայթակղեցուցիչ, ամբարիշտ ևն., բայց որոյ ապագայ սերունդն հպարտութեամբ ու երախտագիտութեամբ իւր անուան նուիրեց քաղաքին դեղեցկագոյն մի վայրն, և իւր յիշատակն յաւերժացնելու համար կանգնեց իւր ճարտարագոյն մի արձանն։ Ժամագործի մը որդին էր տաղանդաւորն Ռուսօ, եւ այն տունն ուր ծնած է, դեռ կը պահուի խնամով։ ԱՐՐ. Տ. ԳԱԿՈԲԵԱՆ

ԿՈՒՐԵՐՈՒ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ֆրանսական Հանրապետութեան նախագահ Պ. Գառնօ այս օրերս այցելեց ի Սէն-Մանտէ կոյրերու հաստատութիւնը, Վարժարան Պռայլի։

Այդ Պռայլի Վարժարանը Սէնի նահանգին ամէնէն հետաքրքրաշարժ հաստատութիւններէ մին է։ 1883ին, երբ Պ. Բէֆօ հաստատեց զայն ի հաշիւ աշխատաւոր մատաղատի կոյրերու նպաստամատոյց Ընկերութեան, երկու աշակերտ ունէր։ Շատ հաւնստ սկզբնաւորութիւն մը ունեցաւ։ Ընկերութեան յայտագիրն էր կոյր տղաքներն հաւաքել վեց տարեկանէն սկսեալ, վարժեցնել զայնս զանազան արհեստներու յորս կոյրը կրնայ օրապահիկ մը ճարել, և այդ աշկերտութիւնն անգամ մը աւարտելէ յետոյ, վարժարանին կցել արհեստանոց մը, ուր աշակերտը, գործաւոր եղած, կարենար իր արհեստն ի գործ դնել և ապրուստը շահիլ, ընդ պաշտպանութեամբ իր նախկին վարպետներուն։

Մրագիրը պարզ էր. այլ դրամ հարկաւոր էր ի գլուխ հանելու համար զայն, և նպաստամատոյց Ընկերութիւնը դրամ չուներ։ Սէնի նահանգին վարչութիւնն և յետոյ Բարիզի քաղաքապետութիւնը դրամ տուին իրեն։ Վարժարանը վաթսուն աշակերտ ժողվեց։ Թիչ ետքն հարկ եղաւ Վարժարանը մեծցնել և քովը բանալ Արհեստանոցն, որ խոստացուած էր աշակերտներուն։ Այն ատեն փոխադրեցին զայն ի Սէն-Մանտէ, ուր, նահանգին պաշտօնական Վարժարանն եղած, անցեալ ապրիլ ամսէն ի վեր հաստատուած է։

Պռայլի Վարժարանը այժմ 85 աշակերտ ունի,—21 գործաւոր եւ գործաւորուհի, եւ 64 աշակերտ, մանչ և աղջիկ։ Տասն երեք տարեկան հասակին մէջ, աշակերտը գործաւոր կ'ըլլայ։ Օրը իրր վեց ժամ կ'աշխատի. օրուան մնացեալ մասը կը նուիրուի ուսման, զբօսանքի, երաժշտութեան։ Պ. Բէֆօ հաշուած է թէ օրը 27 սու չահող տղայ մը՝ ճիշդ ու ճիշդ կը հանէ իր սնուցման եւ բնակութեան ծախքն ու ա՛լ բնաւ բեռ մը չըլլար Պետութեան։ Ոմանք ադկից աւելի կը շահին, ամէնքն ալ քիչ առնէն այդչափ շահու պիտի հասնին առանց դժուարութեան։ «Իսկ երբ ձեր պատանիները չափահաս մարդի՞կ ըլլան, կը հարցնէր Պ. Գառնօ վարժարանին տնօրէնին։—Պիտի ամուսնացնենք զայնս, Տէր Նախագահ,» կը պատասխանէր տնօրէնը։

* *

Հանրապետութեան Նախագահը, մէկ քանի ուղեկիցներու հետ, անմիջապէս գընաց մարմնամարզի վարագաւիթն, ուր իրեն կ'սպասէին աշակերտները, Վարժարանին կապոյտ համազգեստն հագած, և վայելչապէս զարդարուած դարեւանդակի մը վրայ համախմբուած։ «Աչքարաց» եւ կոյր վարժուհիները կը շրջապատէին իրենց աշակերտները։

Կոյր տղայ մը Նախագահն ընդունեց պզտիկ ատենախօսութեամբ մը զոր Ֆրանսայ՝ արագօրէն իր մատներն անցուցելով պզտիկ ծակերով ծակծկուած թերթերու վրայէն, Պռայլի հնարած դրութեան համեմատ։ Ապա այցելուները գացին ընդարձակ սրահ մը, ուր բոլոր պզտիկ աշակերտները խմբերգ մը երգեցին սքանչելի կերպիւ եւ դաշնամուրի ու երգեհոնի վրայ զանազան նուագներ եղանակեցին։ Յետոյ ձեռքի աշխատութեամբք պարապեցան, աղջիկները ասեղնագործութեամբ և մարգարիտներ հիւսելով, մանչերը գործեր, աթոռներ եւ կողովներ շինելով։ Այս աշխատութիւնները կը կատարեն մեծ ճարտարութեամբ, եւ թէեւ ամէնէն տարէցներն հազիւ 13-14 տարեկան կան, անոնցմէ ոմանք արդէն 1·50 էն 2 ֆրանք կը շահին օրը։ Այս պզտիկ գումարները կը թեթեւցնեն հաստատութեան ծախքը։ Մնաց որ, պաշտօնէից թիւը շատ փոքր է, որովհետեւ աշակերտներն իրենք կը պատրաստեն իրենց անկողինները, կը կարկտեն հագուստներն եւ վարժուհիներուն կ'օգնեն առտնին ամեն աշխատութեանց մէջ։

Մարմնամարզը կայ յայտագրին մէջ։ Ցիսուն վաթսուն տղայ, հինգ վեց կարգ շարուած, զինուորական ճշգրտութեամբ ի գործ կը դնեն բոլոր հակումները, դոփ և մինչեւ իսկ գաւազանի փորձերն որք սովորական են զօրագնդերուն մէջ։ Ոչ մէկ վարանում, ոչ մէկ սխալ։ Մարդս ճիգ մը կ'ընէ յիշելու համար թէ կոյրերու դիմաց կը գտնուի, երբ կը տեսնէ շարժմանց այդ ճշգրտութիւնը և դիւրաթեքութիւնը։

Պ. Բէֆօ կը բացատրէ թէ այս բոլոր արդիւնքները ձեռք կը բերուին միմիայն քաղցրութեամբ և խրատներով։ այս պզտիկ մանչերն ու աղջիկները՝ զգայնիկ ծաղկան փափկութիւնն ունին։ իրենց տրուած միակ պատիժն է ըսել թէ երեսի վրայ պիտի թողուն զիրենք։ այս միակ խօսքը կը սարսափեցնէ զիրենք։ Արդարեւ տեսնելով թէ այդ տղաքներն ի՞նչ փայփայանքներով կը շրջապատեն իրենց տընօրէնը, կարելի է դատել թէ ո՞րչափ սիրատենչ են. անոր ձեռուընները կը համբուրեն և ճիտը կը պլուին՝ սրտաշարժ ընտանութեամբ։

Պ. Գառնօ ամէն բան տեսնել ուզեց, —կարդալ, գրել, թուաբանութեան խնդիրներ, պատմութեան եւ աշխարհագրութեան նախագիտելիք, աշխարհացոյց տախտակներու ընթերցում,—և սքանչացած մնաց իր տեսածներուն վրայ։

Ճաշի ժամն հնչած էր։ Մինչդեռ տըղաքներն էջեր էջերց կը դիմէին դէպի հաշարանը, իւրաքանչիւր ոք իր տեղը գտնելով առանց աղմուկի եւ վարանման, Պ. Գառնօ, խնդակցական քանի մը ջերմ խօսքեր ուղղելէ յետոյ Պ. Բէֆոյի, կը մեկնէր Վարժարանէն, ողջունելով համակիր ամբոխ մը զոր անդ հրապուրած էր նախագահական այցելութեան լուրը։

* *

«Բայց մենք քանի մը հոգի էինք որ դեռ չէինք ուզեր մեկնիլը, կ'ըսէ Ֆիկ-ի խմբագիրն ուսկից կը քաղենք այս տեղեկութիւնները։ «Ճաշին վերջանալուն սպասեցէք, ըսած էր մեզ Պ. Մարսուլան, զուարճալի բան մը ցոյց պիտի տամ ձեզ։» Գնաց տասներկու տարեկան աղջիկ մը բերաւ եւ զայն առաջնորդ տալով մեզ, «Ննջարանը ցոյց տուր այս պարոններուն, աղջիկս,» ըսաւ։ Եւ ահա աղջիկը ճամբայ ելաւ, մեզ առաջնորդելով սրահներէն, նրբանցքներէն, սանդուղներէն, բարձրաձայն նշանակելով իր վարժարանին կատարեալ տեղագրութիւնն, առանց մէկ սխալի։

«Ուրիշ անակնկալ մը կ'սպասէր մեզ վայրագաթին մէջ։

«Սէնի նահանգային խորհրդոյն անդամներէն մին անդ բերած էր տղայ մը և տարած այն հետաքրքրաշարժ աշխարհացոյցներէն միոյն առջեւ, ուր գաւառներ, պտուտակներ, դուրս ցցուած և ներս քաշուած մասեր, աստղեր, գնդիկներ, իրենց մասնաւոր նշանակութիւնն ունին, և ուր տղուն ձեռքը կը պտըտի առանց ճգանց, ճանչնալով իւրաքանչիւր կէտ։

«Կը պատրաստուէինք տղան հարցաքննել, երբ գնդիկներէն մին գետին ինկաւ։ Առանց վարանելու, տղան ծռեցաւ, ձեռքը տարածեց, գնդիկն առաւ, և բութամատովը զննելով զայն, «Սպանիոյ մէկ նաւահանգիստն է այս, պարոն,» ըսաւ, ներկայացնելով զայն խորհրդականին։

«Աչխարհացոյցին նայեցանք։ Գիլպաթ գնդիկն հոն չէր։ Բնաւ չպիտի մոռնամ ներկայներուն ապշած դէմքն և սիրուն հանդարտ գլուխն պզտիկ կոյրին, որ քաղցրութեամբ կը ժպտէր մեզ, աչքերը կիսախուփ, իր «Սպանիոյ նաւահանգիստն» ի ձեռին։»

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՍԻՄՈՆ ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

ՔՆՏԻՐ ԳՐՈՒԹԵՐՈՅ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՅ

Պիտակներուն ապարանէն ի լոյս ընծայուած սոյն գասագիրք կը պարունակէ ազգային և տարբ հեղինակաց գեղեցիկ գրուածներ, մեծաւ մասամբ անտիպ, գրագիտական գլխաւոր կանոններ, հակիրճ կենսագրութիւններ, և այլն, և այլն, այնպէս որ կրնայ բաւել թէ հայ մանկուցն մասաւոր զարգացման գերազանցապէս կը նպաստէ սոյն մատենին։

Կը գտնուի բոլոր հայ գրավաճառաց քով. Գին 7½ գահեկան։ Կեդրոնատեղն է Բ. Պօղոսեանի կեդրոնական գրատունը, Կ. Պոլիս, Պահճէ-Գարու, թիւ 56։ 407 1—5

Արիկեան Միհրան էֆէնտիի յօրինած Թուրքերէնէ Հայերէն-Գաղղերէն ընդարձակ բառարանի 57րդ տետրն հրատարակուեցաւ որ կը հասնի դէնէր բառը։

ՏՕՔԹՕՐ Ս. ԱՐԱՊԵԱՆ

Վկայեալ Բարիզու Բժշկական Համալսարանէն

Կը դարմանէ ներքին և արտաքին ամեն տեսակ հիւանդութիւններ։

Մասնաւոր խորհրդակցութիւնք սրտի և կուրծքի հիւանդութեանց համար։

Կը գտնուի. Կամուրջի դէմ Քիւչիւքեան Եղբարց դեղարանն երկուշաբթի եւ շաբաթ օրերը և Սամաթիա Սթասիոնի մօտ Մսվահայեաց տունը։ 351 7—20

ՏՕՔԹ. Ա. ՔՕՄԱՆՍ ՏԷ ԲԱՑԹԷՐ

Բժիշկ, վիրաբոյժ և մանկաբարձ, վըկայեալ Ամսդերտամի համալսարանէն, հաստատուած է ի Բերա, Եէնի-Զարչի փողոց, թիւ 80։ Հիւանդները կ'ընդունի միջօրէի ժամ 1 էն 2, ըստ Եւրոպացւոց. երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ հիւանդները։ 54

ԼԱ ՆԻՒԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱԳԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

Ընկերութեան գրասենեակները փոխադրուած են ի Մաքրի խան, թիւ 2, Վոլվոտա, Ղալաթիա (Լորանտօ խանին քով)։

Ամեն տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալ Պ. Ժ. Ժ. Գասդէլի 235 12—12

ՍԳՈՂԻ ՄՕՌԻՒ ՁԿԱՆ ՕՇԱՌԱԿ

Եզլաբզ, Կ. Պոլիս, 13 գեկտ. 1888

Պարոնայք Սգող և Պօռուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտանական գիրքդ ինչորոշ չեմ փորձեր ընել, այլ համանման ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց դայտան յանձնարարի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մաքրիչ ձայն իւղն, իր այդ վիճակին մէջ գիւրաբեկանելով և մաքրուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զոր պատարաւմական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հռչակած է, մանաւանդ այս յաղող պատրաստութեան մէջ։

ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վ.Հ. Սուլթանին

ՀՐՁԱԳԵՐԱԿԱՆ

Տպարան Գ. Պաղասարեանց

Պատիւ ունիմ ծանուցանել մեր բազմաթիւ յաճախողաց եւ ազգայ հասարակութեան թէ կատարած եմ նոր եւ մեծագոյն տպարան մը Ֆիմարդ Համան կոոդ, թիւ 14 թէ տպագրական տառերով, զարդեալ մեքենաներով, զարդ ամեն տեսակ կատարելագոյն տպագրութեանց համար ամեն գործարանութեանց համար

Դիմել առ
Գ. Պաղասարեան
Կ. Պոլիս

Սուլթան-Համամ փողոց թիւ 14

ԲԱՆ
Rákóczy
ԵԱՆՈՍ
Իրը ապահով առողջարար
ԼՈՒՍՈՂԱԿԱՆ միջոց, յանձնարարեալ նշանաւոր բժիշկներու կողմէ որովայնի հիւանդութեանց, արեան կարծրացման (engorgement) և արիւնարբեր, լեզուի երիկամանց և խուլային հիւանդութեանց համար, Նուն ի Ջերմի, յոգնաւորութեան, մարթի բորբոքման, պնդութեան եւն.
Կը ծախուի ամեն դեղարաններու և դեղավաճառաց քով։ 358 3—12
Հարցէ։ ԵՂԲԱՐՔ ԼՕՋՐ Ի ՊՈՒՏԱՊԵՍՏ

ԻԼԱՆ

ԽԱՋԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԻՔ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՑ 2,085,347

ՆՕՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸ ԵՒ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՑ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գրական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար վճարեալ ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած փոխանին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՑՄ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և գրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիոն խանի անկի նն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՄԵՐՈՒԲԵԱՆ Գործակալ կամ Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԺՕՐԺ ԷՖԹԻՄԻԱՏԻՍ

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ՀՈՎԱՆՈՑԻ

Ի Պոլիս Աշտարակ Էֆէնտի խանի տակ թիւ 17 եւ մանաւանդ ի Մեծ շուկայ, Նուրի Սամանկիէ Ճատտէսի թիւ 32։

Կը խնդրուի արդոյ հասարակութենէն ոեւէ հովանոց չգնել առանց նախապէս այցելելու այս մթերանոցն։ Այդ մթերանոցի տէրն, Եւրոպիոյ ամենէն նշանաւոր գործարանաց հետ պայմանագրութիւն կնքած է և գործարանաց հաշուոյն անհաւատալի ժամանակներով պիտի վաճառէ ամառուան համար թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ 10000 հովանոցներ։ Այդ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաև արանց ու կանանց համար ֆէլ ո՛Էէ-է Փանէլաներ սպիտակ ու գունաւոր թաշկինակներ, գուլպաներ, սեղանի սպասներ փողկապներ և այլն, որք որոշեալ գներով կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ՛ մեծ քանակութեամբ Ապրանաց տեսակին ու ժամանութեան վրայ գաղափար մը ունենալու համար հարկ է անգամ մը այցելել այդ մթերանոցը։ 405

ԼԷՍՊԵՐԱՆՍ L'ESPERANCE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Արտօնեալ Դրամագլուխ	ֆր.	10,000,000
Ստորագրեալ »	»	1,000,000
Վճարեալ	»	864,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ գտնուած ապրանքներ՝ խիստ դիւրամատչելի գներով և ամենայահաւոր պայմաններով։

Ընկերութիւնս մեծագումար գործեր կարենալ ապահովագրելու համար միացած է Եւրոպան չորս կարեւոր ընկերութեանց հետ՝ որոց Դրամագլուխը կը հասնի առաւել քան 16,000,000 ֆրանքի։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս Ընդհանուր Գործակալութեան, ի Պոլիս, Պահչէ Դարու, Ճէլալ պէյ խանի ճիշտ դէմ թիւ 21-22։ Ընդհանուր Գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ
320 ՍԱՀԱԿ ԳԱՏԻՃ և ԸՆԿ.

GUERISON Prompte et Certaine!
Affections des voies urinaires, Blennorrhagies, Catarrhe, Cystite, Néphrite suppurée, Mal de Bright, Coliques néphrétiques, Enthérite chronique.

CAPSULES DE SANTAL DE LACROIX
PHARMACIEN DE 1re CLASSE
LAURÉAT de la SOCIÉTÉ de PHARMACIE de Paris
Lauréat et Ex-Préparateur de l'École supérieure de Paris
76, Rue du Château-d'Eau, 76
PARIS
DÉTAIL : DANS TOUTES LES PHARMACIES

Ընդհանուր մթերանոցն է ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ ԺՈԶԷՖ ՔԱՆԶՈՒԻԻ, Մեծ Փողոց Բերայի, և ԴԵՂԱՐԱՆ Ա. ՄԵՐՀԱՄԷԹՅԵԱՆ, Պոլիս, Պահչէ-Դարու, 18 64

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԵՆ ՅՈՒՏ ԻՒՂ

Իբ-ֆոսֆիտ պէս շատ և սպիտակ

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է
Մորիւ ձկան հոտ իւղի բոլոր յատկութիւններն զուտ, իբ-ֆոսֆիտներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոլերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտաւութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄԱԼԵՐ ԵՒ ՀԻՐՁԷԼ. 84

Լ'ԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՑԼ — L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԻՈՒ
ԿԸ ԳՈՐԾԷ
ԸՆԴՀԱՏՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂԻՈՅ ԿՕՅ ԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
64, ՌԷՊԻՊԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՈՆ 64 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 80,000,000 Ֆրանք — ՄԻՆՉԵՒ ՅՕՍՈՐ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՄԱՆՆԵՐ 1,500,000 Ֆրանք

Լ'ԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՖԱՄԻՑԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մ'ունեցած է։ Իւր նպատակն է օրաշեալ պայմանաժամի մէջ վերակազմել դրամագլուխն։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազիմի են, ինչպէս շարժական արժէից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուստեալ դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, երաշխաւորութիւնք և Գլխաւորաբար՝ փոխառութեանց և ճարտարարուեստից և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտք, հանգստեան անուանկ ծերութեան համար ցկեանքի կամ եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։ Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1889 Յունուար 1 ին։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պետրոս Էֆէնտի Անպարձեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40 Պահչէ Դարու, Պոլիս։ 42

ՀԱՋԻ ՇՆՉԱՐԴԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԹԻ, ՑՐՏԱՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՈՀԱՓՈՂԻ ՀԻԱՆԴԻՍԷ ԵԱՆՑ դէմ իբր ապահով դարման այս գեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զոր Պ. Լուսէլ Կ'ըստանայ անանցանելի օրք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ թագուհւոյն Նէրվի թեղանթակրոյն վրայ, ի Ուիք, ըսկսիտա։

«Միրելի պարոն, Ըստ օրէնքի կը նեղուէի յամառ հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցուներ, Վ. սէմ. կոմս Քարթիէսյան Ձեռաքեց ինձ գործածել ձեր անզուգական բալասանէն անխոնի հատիկներով և կը համ հաւատալ ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, առաջ իսկ պէտք ունենալը գործերս գադրեցնելու, և առաջին փաքր օրուակը բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն պէտք։» (Սոր.) Վ. ԼԻՆԶԷԼ, Նէրվի թեղանթակրէն։»

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին ½ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի։—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՈՄԱՍ ԲՈՈՒԼԷՐ, 4, Ալդիսկեյթ Բարէյ, Պլաքֆրիարս բրա, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով։
• 64 Մ. ԷՍՊԻՆՈՏ ՊԱՐՊԻՆԱՆ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Գլխաւոր, պահանոցին քով, կայսրան Գալաթիա։ 95 և 67

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տոքթոր Ալլէն ջերմային հիւանդութեանց այս դեղն որ անխնայ բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ապգու կաղգարիի ամէն տեսակ ֆիզիկական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճնչխնչուտ կայրերու ջերմտա կիմայից վատ ու ապայտնեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնք և ապաքինիչ ատոյգ յատկութիւնք երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ատոյգ գիտութեամբն։ Այս ֆիզիկական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լղոյացող թունաւորանշմարտերի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց ամենները տարուած է ջերմն և սարսուռ, թնդարան ջերմ զարդարեալ ցերմն, ընդհանուր ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդ։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր որ մինչդեռ ապահանեալ և թունաւորեալ է ճահճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ ժամանակ նիւթերով, կամ բաց ադբատոցներէ և ալանոներու ծակոտիներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այլերի ջերմի ու տենդից գեղն կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը և գործս կը մնայ զոյն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն սաստկապէս անփոփոխ և անվնաս է և օգուտ ատոյգ, միայն թէ արուած դեղանոցիդ ցանկացած գործածութ։ Կը ծախուի Միացեալ Թագաւորութեան և բնակեցաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Պարիզ Կոստանդնուպոլսոյ։ 161

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մաւք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ, 4,000,000, Վճարեալ ձեռամբ իբր 30,000,000

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Գալաթիա, Մոհմուտիէ փողոց, Թիւ 2, Ճերէմեան խան, Գամոնտ չի Փանդ պանկի դիմաց։

Ընդհանուր գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի
166 ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ՏՐՊԵՒՆԳՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՋԻՒՔ—ԶԷՆ—ՍԷՆՃԷ

Սկսեալ ի 3 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1889, մինչեւ ցնոր սեպտեմբեր

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՋԻՒՔ—ԶԷՆՔՄԷՆՃԷ

ԹՈՒՄԱՆԱՅԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44
	Առաւօտ											Իրիկուն									
	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.
Կ. Պոլիս	6 30	7 —	7 30	7 50	8 30	9 —	9 30	10 —	10 30	11 30	12	1 30	2 —	2 30	3 —	4 —	4 30	5	5 30	6 —	6 30
Գում-գարու	6 39	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 9	10 39	11 39	12 13	1 39	2 8	2 39	3 9	4 9	4 39	5 9	5 39	6 9	6 39
Եէնի—գարու	6 43	7 13	7 43	...	8 43	9 13	9 8	10 13	10 43	11 43	12 17	1 43	2 12	2 43	3 13	4 13	4 43	5 13	5 43	6 13	6 43
Տուզլա փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Պասմաճիա	6 49	7 19	7 48	...	8 49	9 18	9 49	10 19	10 49	11 48	12 22	1 49	2 17	2 49	3 18	4 19	4 49	5 19	5 49	6 10	6 49
Եէնի—գուլէ	6 54	7 23	8 1	8 22	8 54	9 21	9 53	10 23	10 53	11 54	12 25	1 54	2 20	2 53	3 22	4 24	4 54	5 23	5 55	6 21	6 53
Մաղրիգիւղ	7 9	7 34	8 12	8 39	9 6	...	10 4	10 34	11 6	12 6	—	2 6	...	3 4	3 36	4 34	5 6	5 34	6 8	6 38	7 6
Այ Մեհէնտօ	7 18	...	8 21	8 52	9 15	...	...	...	11 15	12 16	—	2 15	...	...	3 45	...	5 15	...	6 26	7 15	...
Քիւչիւք Զէք.	...	...	...	9 3	...	...	...	...	...	12 24	—	...	...	...	...	...	...	...	6 34	...	...

ՔԻՒՋԻՒՔ—ԶԷՆՔՄԷՆՃԷՆ Կ. ՊՈԼՍ

ԹՈՒՄԱՆԱՅԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	51	43
	Առաւօտ											Իրիկուն									
	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.	ր.	ժ.
Քիւչիւք Զէք.	...	6 50	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1 20	...	...	...	...	...	...	6 15	...	...
Ա.Ս Մեհէնտօ	6 30	7 —	...	8 —	8 30	...	9 30	...	...	11 26	...	1 30	...	2 30	...	4 —	...	5 30	...	6 27	...
Մաղրիգիւղ	6 40	7 10	7 40	8 11	8 40	...	9 40	10 10	10 40	11 37	...	1 40	...	2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	6 42	7 5
Եէնի—գուլէ	6 52	7 22	7 51	8 23	8 52	9 26	9 54	10 24	10 52	11 51	1 25	1 53	2 28	2 54	3 21	4 23	4 53	5 54	6 24	7 —	7 16
Պասմաճիա	6 56	7 26	...	8 26	8 56	9 29	9 58	10 28	10 56	11 55	1 28	1 57	2 28	2 58	3 25	4 27	4 57	5 58	6 28	...	...
Տուզլա փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գարու	7 2	7 32	...	8 32	9 2	9 34	10 4	10 34	11 2	12 1	1 34	2 3	2 34	3 4	3 31	4 33	5 3	6 4	6 34	...	...
Գում-գարու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 8	9 38	10 8	10 38	11 7	12 8	1 38	2 7	2 38	3 8	3 35	4 38	5 8	6 8	6 38	7 11	7 27
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 7	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 15	12 16	1 46	2 15	2 46	3 16	3 43	4 46	5 16	6 16	6 46	7 20	7 35

Փոքր ծրարներն անխիղճ կ'ընդունուին ամէն կառամարի մէջ, իսկ մեծ ծրարը Պոլսէն Մաղրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մէջն բանող կառամարաց մէջ միայն Ա. և Գ. վագոնները։

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒՔ

Եբրէական Աֆլէյ, Կ. Պոլսոյ և Օրեստոյէ դիմաց

ԹՈՄԱՍՈՒԼԸՆ ՈՐԴԻՔԼԸՆԿ

Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ	Անուանք	Թիւ
Ալպանս	2000	Ֆլամինկս	1600	Բայերտն	3200
Ամէլիս	3000	Կալիկէս	5500	Բանտէր	1700
Աբօլլս	5500	Սիդանս	2200	Բլաքէս	1500
Արկս	1300	Կոզզ	1800	Բօլս	1000
Արիսոգոս	4000	Կրօանս	2200	Գուլիգս	2800
Պասանս	3000	Հիրս	2000	Լիսլթս	4400
Պօրտինս	2200	Հիտալկս	3000	Լիմոգրս	3200
Պրաս	2000	Հիմատս	7000	Լօլլս	3000
Պրիֆիալս	8800	Հումիրէ	1200	Բոմէս	3500
Գէլրս	2600	Յյակս	1000	Բօգարիս	3500
Գալիրս	2500	Ձիէնս	2300	Վայէրնս	4000
Դամէս	2100	Քէլլս	2000	Սանդրակս	8200
Գագս	2000	Քարրինս	4200	Սարթս	2000
Գօմս	2700	Քանս	2200	Ս'լվիս	2000
Զէրակս	5000	Լէս	5000	Սարէնս	4800
Ելիս	4500	Լէբանթս	4500	Թ. Ալիլսրն	3000
Գալրաս	8400	Լիմոյնս	3000	Թուբրս	1200
Տիդս	2500	Մարս	1800	Թօլիս	2800
Տամինս	1800	Մարէնկս	4800	Թարրիս	900
Տուբս	4100	Մարգէլլս	6500	Ուրգինս	5000
Տրաս	2600	Մէլս	2000	Վ.ալթուրս	5000
Տարնամ	1100	Մուրինս	3100	Եէս	3600
Էլտարաս	3000	Նէլս	2000	Զէպրա	1000
Էլիբերս	3200	Օրլանս	3000	Տիֆայնս	200
Էրանս	2600	Սթէլլս	5000	Ճրմս	200
Ֆալրան	800	Սդրանս	4500	Զէրս	140
Ֆիս	1700	Օգդս	2000	Փոգրիս	120
Լիմիրլն Մանարք					8000
Բրրմիրն Մանարք					8000
Լիդրրն Մանարք					8100

Կրօնս չոգենաւը, նաւապետ Ուտ ընդհանուր վաճառքով Հրլին սատ հասաւ։
Ո-ղ-ղ-ղ